KA LATYMPANG

Streamlet Dkhar

2010

KA LATYMPANG

(Ka Sawangka Ha Ka Dur Ka Poetry)

Streamlet Dkhar

2010

Published by
ESES PLUS Publications

Ïa Kane Ka Kot La Shon
Da Ka Jingbei Pisa Na
Ka Department Art & Culture,
Government of Meghalaya.

KA LATYMPANG

(SIEN SHON BA NYNGKONG)
2010

ÏA KA HOK LONG TRAI LA TYNGKAI

ISBN 978-81-904740-4-7

Design and Layout
ESES PLUS, Golflinks, Shillong

Printed by
Bhabani Offset & Imaging Systems Pvt. Ltd.
Rajgarh Road, Guwahati - 781 007

Ka Jingsngewnguh Kyrpang

Ha shuwa ban plie pyrda ïa kane ka sawangka ha ka poitri kaba kyrteng *Ka Latympang*, nga sngew dei ban ai ka jingsngewnguh kaba khraw naduh tyllong ka dohnud ïa baroh kito kiba ngan jer kyrteng hangne: nyngkong nyngshap eh nga kwah ban pynpaw ïa ka jingsngewnguh ïa i parad Patsha Dkhar na Wyrto, u khun jong u kur Chadap Khliehriat, uba dang bat ïa ka niam ka rukom bad ka kñia ka khriam Ryngkew jong ka kur Chadap kaba ju pynlong ïa ka kam blai ha u Mo-Le-tno. I parad Patsha Dkhar, i la leit ban ïalam ïa ka nongthoh ryngkat i Fr. Ioannis War na Mynso bad i Dr. Sylvanus Lamare. Ka jingai jingtip jong i Parad Patsha Dkhar ha ka dur ka khana ba i la ïathuh shaphang ki jingjia kiba ïadei bad ka khana pateng ka Syiem Latympang bad jingleit kdew jong i ïa ki jaka puta, ka la long ka jingmyntoi ïa ka nongthoh. Khublei shibun ïa phi Parad. Nangta ka jingsngewnguh ka leit ruh sha u Dabiang Suchiang bad u Nicholas Dkhar, kiba la leit ïalam sha kito ki jaka ha pynthor Latuba, ka jaka ha kaba la ju rep da u Miat Rynsut Pala, uba ka Syiem Latympang ka la ïapmat bad poikha bad u. Kine ki rangbah ki la ai ruh shibun ki jingtip kiba ïadei bad kane ka pynthor khamtam ïa ki masi lur ba la kylla maw ki jong u Miat Rynsut kiba u la iehnoh ha pynthor namar ba u khlem pyllait ïa ki mynba u leit on ïa ka Syiem sha Dulan jong ka namar ba ka pang hajan pynthor jong u bad u khlem leit phai shuh sha lyngkha. La ïoh jingtip ruh na u Dabiang Suchiang ba ïa ka pynthor Latuba mynta la rep da ka Ñiom Nongjngi[1]. Ka por ba la ïoh ban ïasyllok bad kine ki rangbah ka la long kaba kordor shibun bad la *record* ïa kaei kaba ki la ïathuh. Ka jingkhublei kyrpang ryngkat ka jingsngewnguh ka leit ruh sha u Ma Rolace Saïo uba na Changpung. Wat la um shym don ha ka met kaba shait ba koit bha hynrei um shym la tyngkai la i por ban ïasyllok bad ka

---

[1] *Interview* bad u Dabiang Suchiang na Wyrto.

nongthoh bad ka la long ka jingmyntoi ïa ka. Khublei ïa phi Ma, nang khlaiñ noh kloi khnang ba ki pateng ban dang wan kin ïoh ïa kiei kiei kiba dang sahteng kiba phi don ban ai na ka bynta ka jaitbynriew. Nga ai khublei kyrpang ruh ïa u rangbah Heibormi Sungoh, na Changpung, uba la kloi met bad mynsiem ban ïathuh bun kiei kiei kiba ïadei bad ki jingjia shaphang ka Syiem Latympang, ïa u Doloi ka Manar, u Bouhlanu Chadap bad ruh shaphang u Doloi ka Changpung, u Sahsyngkhrip Langwar Phyllei. Nangta sa ïa kiwei de ki briew ka histori kum ki nongsyntiat jong ka Changpung ïa ka Manar kiba kyrteng u Kyrdeiñ Saïo bad u Khre Lamare, ïa kiba ka nongthoh ka la sot ruh na ka kot utei u rangbah *U Kunok VOL I & II.*

Nalor kitei ba la kdew haneng, nga kwah ban ai khublei kyrpang ïa i Fr. Ioannis War, i Principal ka St. Anthony's College, iba la ïarap ïa nga met bad mynsiem ha kaba nga sngew ba ka jingïarap jong i ka long kaba ngam lah ban ñiewtang bad kaba dei ban kynmaw junom. Nga ai ruh ka jingkhublei kyrpang ïa i Fr. Lambert Dkhar, i Father rangbah(Parish Priest) ka Khrist Syiem Parish, Borato, iba la kloi ban ai jaka sah ryngkat ka bam ka sa ha ka por ba ka nongthoh bad ka kynhun jong ka ka dang leit ban wad bniah shaphang ki jingjia ha Wyrto kiba ïadei bad ka Syiem Latympang. Khublei ïa phi ruh Father bad nga duwai ba ka parish jong phi ha Borato kan nang kiew irat. Ka jingkhublei kyrpang ka leit ruh sha i Dr. Cornerstone Wann na Changpung iba la kloi ban leit ïalam ïa ngi sha Changpung bad pynïakynduh bad ki briew kiba tip ïa kane ka khana pateng ba donnam ki Pnar. Wat la ha ki jingbunkam i la pyllait por na ka bynta jong ngi. Nga ai khublei ruh ïa ki para jong i kiba la kloi ban pyllait por ha kaba ïalam sha ka jaka sah jong ki 'riewkhmat ka Changpung. Ka jingkhublei kyrpang ka leit ruh sha i Kong Lily Lamare na Mookyndeng iba la ïarap ha ka ban lap ïa ki briew kiba tip.

Nga ai khublei kyrpang ïa ka Department of Art and Culture jong ka sorkar Meghalaya, kaba la kloi ban bei tyngka shiteng shiliang ha ka ban pynmih ïa kane ka kot.

Nga ai khublei kyrpang ïa i kpa ka ïing i Dr. Sylvanus Lamare iba la kloi ban synran ïa nga haba nga leit jngoh sha ki jaka bapher ka Jaiñtia Hills kiba don ka jingïadei bad ka khana pateng ba nga thoh. Ka jingai mynsiem jong i barobor ka ai bor bad pynshlur ïa nga ba nga lah ban leh bun kiei kiei kiba bha na ka bynta ban bud dien ïa kaei kaba ki longshuwa man shuwa ki la iehsyllai ha ngi bad pynsah ïa ki na ka bynta ki pateng ban dang wan ha ka dur ka thoh ka tar. Nga ai khublei naduh ka dohnud baroh ïa baroh ki khun jong nga bad ïa i Mei jong nga iba la tymmen na ka bynta ka jingai mynsiem bad jingïaishah jong ki haba ngam don ha ïing haba ki donkam ïa nga hynrei kiba pdiang hun na ka bynta ka jingkiew shaphrang jong nga ha ka thoh ka pule. Nga ai khublei kyrpang ïa i Carolyne J Thabah iba la kloi ban pynpeit ïa ka *final layout*.

Kyntang waiwot, nga ainguh ïa u Blei Trai kynrad Nongbuh Nongthaw uba la kyrkhu ïa nga bad ka ïing jong nga, ba ngin lait na ka pang ka jhia, ba ngin lait na ki jingma jingmynsaw ha ka leit ka wan. Khlem ka jingdon ryngkat jong U, kiei kiei kin ym long kumba ki long. Nga Nguh nga dem bad Khublei Shihajar nguh ïa Me Blei jong nga.

U Blei un kyrkhu kyrdoh ïa baroh kito kiba don kti ha kaba ïarap ïa nga bad pynshlur ïa nga ban pynmih ïa kane ka kot.

Khublei shihajar nguh

Ka Nongthoh,
Streamlet Dkhar

KATTO KATNE HALOR KANE KA SAWANGKA HA KA DUR KA POITRI

Nongpule baieit,

Sa shisien pat ngam lah khlem da pynpaw ïa ka jingkmen kaba khraw bad ha kajuh ka por ïa ka jingsngewnguh jong nga ïa phi ki nongpule baieit eh kiba ju kyrshan ïa nga ban ai mynsiem na ka por sha ka por ba nga lah ban thoh bad pynmih sa ïa kane kawei pat ka kot. Kam long kaba suk ban thoh bad pynmih sawangka namar don bun ki jnit ki jnat ba ka sawangka ka ban mih pyrthei kan ïahap ruh bad ki aiñ thoh drama. Hynrei kita ki jingeh kim lah pat ban long ki dieng pyngkiang ïa ki nongthoh ban thoh bad pynmih ïa ki jingthoh jong ki. Ym shym la pynshongnongrim ïa kane ka sawangka ha kano kano ka nongrim thoh drama ka ban shah teh ïa ka nongthoh ban thoh ïa ka. Lada ki kritik ki thew diengkot ïa ka kum ka drama rynsan ki lah ban kdew katto katne tylli ki *scene* ba kim lah ban paw ne wanrah ha rynsan. Hynrei haba thoh ïa kane ka sawangka ym shym don ka jingpyrkhat na ka liang ka nongthoh ba lah ne em ban pyni rynsan ïa ka. Kam pher, lada lah ne ym lah, hynrei ka jingthmu jong kane ka sawangka ka long ba dei ban pynneh pynsah ïa ka khana pateng shaphang ka Syiem Latympang.

Kam long kaba suk ban thoh ïa kano kano ka khana pateng lymda la pynshongnongrim na ki jingthoh ba la don lypa bad na ka jingleit wad jingtip ruh na ki longtymmen longsan kiba dang tip bad kynmaw shaphang kata ka khana pateng. Nalorkata donkam ruh ban da leit jngoh ïa ki jaka puta kiba don jingïasnoh bad ki jingjia; kumta ruh la leh ïa kane ka khana pateng shaphang ka Syiem Latympang, kata ban leit jngoh ïa ki jaka puta naduh hima Manar, ka Ilaka Changpung bad ka shnong Wyrto. Da shisha ka

long kaba eh haduh katta katta ïa ngi ki bym dei ki trai shnong ban wad jingtip kaba biang na ki longtymmen longsan kiba kloi ruh ban ïathuh bin pa bin ïa ki jingjia shaphang ka khana ka Syiem Latympang. Nalorkata sa ïa ki briew ki ban leit ïalam sha kito ki jaka kum sha u Lum Le-tno ha kaba lah ban shem ïa u Mo-Le-tno, uba la kad lai liang na ka jingsiat ka Syiem Latympang nalor u Lum Tiniang. La lap ruh ba dang don u Maw kñia haduh mynta ha trai une u Mo-Le-tno uba phi lah ban ïohi ha ka dur jong ka jingsop jong kane ka kot. Ka jingleit khmih sha pynthor Latuba ha kaba lah ban shem ïa ki dur maw masi, kiba dang don haduh mynta hynrei ki bym long shuh ha ka dur ki masi lur na ka daw ka jingïaid jong ka por bad ka jingpynjot jong ka mariang da ki spah snem; nangta ïa ki Myndo ha pynthor Latuba; don ruh sa ka Shuki maw ba ju shong kai u Miat Rynsut Pala bad ka Syiem Latympang haba ki leit kai samla ha Pudiar Dhari. Nangta sa ïa u Maw hati jong u Syiem Mukroh bad ki thliew ba la sieh lama kum u mawpud jong ka Syiem Latympang bad u Syiem Mukroh halor u Lum Sehlama[2] uba don hajan ka surok Mukroh kaba mih sha Nongphyllut. Kam long kaba suk ban ïohi lut ïa kitei ki jaka khlem da don ki trai shnong ban ïalam; hynrei khlem da duh jingkyrmen ban ïoh ïa ki briew kiba don ka mynsiem ïarap kiba la ai jingtip shaphang kane ka khana pateng ba khraw ki Pnar.

Khyndiat halor ki nongïashim bynta, la ïoh jingtip na ki *informant* ba ki kyrteng ba dang sah ha ka khana pateng ba shisha ki long ka Syiem Latympang Chadap, ka Syiem ka Manar, u Bouhlanu Chadap, uba long u Doloi ka Manar, nangta u Doloi ka Changpung, u Sahsyngkhrip Langwar Phyllei; ki nongsyntiat ka Changpung kum U Khre Lamare bad u Kyrdeiñ Saïo. Ïa kine ki jingtip nalor ba la *interview* na ki longtymmen longsan ka Ilaka Changpung, la sot ruh na ka kot *U Kunok Vol I bad II* ba la thoh da u Heibormi

2. *Interview* bad u Patsha Dkhar na Wyrto.

Sungoh. Ki jingtip ba kham bniah halor ki kur ba la don bynta ha kaba phnieng shangkhawiah ïa ki Manar bad ba la shah pynriam blang ki long ki kur Sungoh, Ïembon bad Suchiang Madan. Ïa kiwei pat ki tyngshop puron ha kane ka Sawangka la shu mutdur hi da ka nongthoh khlem da mut ne thew ïano ïano kiba dang im ne la ïap. Kiwei pat ki kot ïarap ba la pyndonkam ha kaba pyndep ïa kane ka kot la kdew ha kaba kut jong kane ka kot kum ki *reference* ryngkat ka kyrteng ki *informant* kiba la ai jingtip lyngba ka jingïasyllok bad ki ha ka dur ka *interview* bad *spot investigation.*

Khyndiat nga kwah ban pynshai ba ïa ki kyrteng shnong kum ka "Shangpung" la spel da u "C" ha ka jaka u "S" kata "Changpung" thik kumba kynnoh ki briew kato ka jaka. Nangta ïa ka jait "Shadap" la spel da u "C" kata "Chadap" kumba kynnoh ki briew sha ki thaiñ Jaiñtia. Ïa ka shnong Borato la spel beit "Wyrto" kumba kynnoh ki briew kata ka jaka.

Nga ai khublei kyrpang ïa baroh kito kiba donkti ha kaba pynbha ïa kane ka kot ba kan long kumba ka long. U Blei un kyrkhu ïa phi.

Khublei shihajar nguh.

Nongthoh

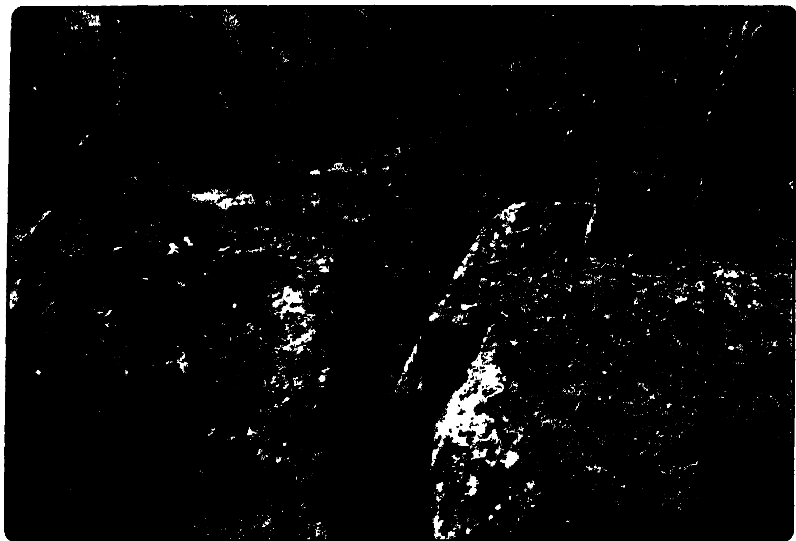
KA LATYMPANG

***Ki Nongïashim bynta*:**

Ka Latympang Chadap : Ka Syiem ka Hima Manar
U Bouhlanu Chadap Manar : U Doloi ka Hima Manar[3]
U Chrong Chadap Manar : U Myntri Rangbah ka Syiem Latympang
U Olin Pala : U Bakhraw
U Khian Chadap : U Myntri Khynnah
U Sbud (Shipai I), **U Snel** (Shipai II) bad **U Swit** (Shipai III) ki shipai jong ka Hima Manar
U Rosingh Kamar : U rangbah shakri ka Syiem Latympang
Ka Ramai Kso : Ka shakri ka Syiem Latympang
U Khro Chadap : U Marangbah ka Syiem Latympang
U Sahsyngkhrip Langwar Phyllei: U Doloi ka Ilaka Changpung[4]
U Wanmi Saïo : U Myntri Rangbah ka Ilaka Changpung bad u Ksiang sha ki Manar
U Ron Suchiang : U bakhraw ka Ilaka Changpung bad u Ksiang sha ki Manar
U Kyrdeiñ Saïo : U Nongsyntiat ka Ilaka Changpung
U Mon Phyllei : U Nongsyntiat ka Ilaka Changpung
U Khre Lamare : U Nongsyntiat ka Ilaka Changpung
U Miat Rynsut Pala : U baieit ka Syiem Latympang
Ka Deimaïa Pala : Ka kmie u Miat Rynsut Pala
U Dawan Pala : U Kñi kur jong u Miat Rynsut Pala
Ka Phlo, Ka Phril, Ka Dil, Ka Roli: Ki Saw ngut ki para kynthei u Miat Rynsut Pala
U Wanche Kamar : U shongkha ha ka kur Chadap
Ki Paidbah ka Changpung bad Manar
Ki Khorus kynthup ïa ki duhalia

---

[3] Heibormi, Sungoh, *U Kunok Vol. II,* Future Creations, Shillong, (2005), p. 278.
[4] *Ibid.*

U Mo-Le-tno

Ki Myndo ba don mynta ha ka jaka ka Myndo U Miat

Act I
Scene - I

(Ha ïing ka Syiem Latympang, ha kamra heh ba ka buh kyrpang ban pynlong kano kano ka Dorbar ba kyrkieh. Don hangta ka Syiem Latympang, u Doloi Bouhlanu Chadap Manar bad baroh ki myntri bad bakhraw ka hima Manar).

Ka Latympang:

Khublei Doloi, myntri bad bakhraw ka Manar!
Nga donkam kyrkieh eh ban ïakynduh lang
Wat la nga long ka Syiem marwei ngam lah rai,
Nga donkam keiñ ïa phi kumba long ka dustur
Ba ka rai ba ngín ai ha kane ka dorbar
Kaba da pyrkhat sani bad ban pynhun ïa ngi.

U Bouhlanu Chadap Manar (U Doloi)

Khublei Syiem ïa phi ka khlieh nongsynshar
Kumba la ju long bar'bor kane khep ruh de,
Ngin trei lang ban suk ban saiñ ka hima
Ban lait ka sah nud bad ka jot ka pra,
Da kawei ka jingmut ka rai to pynpaw
Ka shon aïu keiñ ngi kloi te ban sngap!

Ka Latympang:

Te nga don ban ong, phi to pynshah shkor
Ki Changpung te ki rhah bad ki ibishni
Ïa jingïar bad jingseisoh ki pynthor jong ngi
Ka paw ba dik dik ki thrang eh ïa ki;
Kum para shnong marjan kim shym kheiñ ïa ngi
Kumta man ka teng ki hiar thma ïa ngi.

U Chrong Chadap Manar (U Myntri Rangbah):

Hooid Syiem kynrad ba phi ong kam bakla
La haneng ne harum la ha ïew ne ha hat,
Nga ruh khlem bakla nga ïohsngew shisha

Ba para kher para mer ki ju ïalap kumta;
Ki pynsngew ba ki jawdud ïa jingman bha jong ngi
Ba kin da ïoh kin kurup ïa ki hali jong ngi.

Ka Latympang:

Ka pyrthei aïu sha kaba kum kane!
Da mynsiem jakhlia khlem sngew pap khlem sngew rem
Ban wan leh thombor bad ïuhroit khlem nongrim,
Kum ïa nga ka shibor kynthei ha pyrthei!
Nga dang mut tang khyllah ba ban bor ïa kynthei
Hynrei nga bakla Khasi Pnar ruh jyllei.

U Khian Chadap (U myntri Khynnah):

Ka pyrthei la pap ym don kynthei shynrang
Ka jingrhah ka ban, kam pap kim sngew sang
Ki ïohi ïa phi kum kynthei ba shibor,
Ki pyrkhat mano te ïa kynthei ban ïarap
Hynrei ïa phi Syiem la bor la buit ngin rap
Ba nongshun da lei lei un ym ïoh ka lad.

Ka Latympang:

Ngan duwai ba Kynrad un da ker ïa ngi
Na nongshun nongpen na dusmon shisngi,
Ko phi 'lei khyrdop bad phi 'lei kharai!
Phi tip te ban da la muluk la jaka
Ba wat la bun wat ki la tur ban pynpra,
Hynrei kim shym lah ban kurup shisha.

U Olin Pala (U Bakhraw):

Te kumno keiñ Syiem kin lah ban jop thma?
Tang dien rung dien mih ruh kim tip thikna
Kane dei jingstad jong ki longshuwa
Da ka buit ki la thaw ïa ka hima Manar;
Phim i ba la ker kut da synrang baïar!
Jingjylliew jong ki, nongshun um lah prong.

Ka Latympang:

Kaba dei phi Bakhraw kaei ba phi ong
Tang kawei ka khyrdop ban rung shapoh shnong,
Tang ma ngi ki trai shnong kiba tip ïa kata
Ki nongshun te em, ba la thaw khnang kumta;
Nga da sngewnguh shisha jingstad u longshuwa
Kiba ieit da shisha ïa kane ka hima.

U Chrong Chadap Manar:

Kane keiñ khyrdop ba don kut ba khlaiñ
Ka jingskhem jong ka ka pynpaw shynna,
Ba kim shym lait ban rung na Changpung ki shipai
Ka jingthmu jong ki bunsien la bijai;
Hynrei ban kheiñ sting ïa kane ka kam,
Da lei lei ngim dei ïoh poi saw ka sian!

Ka Latympang:

Nga sngewnguh shisha ïa shipai pahara
Jingshlur ka jong ki bad jingtrei len lade
Miet ruh la bad sngi jingim ban ïapli,
Namar la muluk ban da bad ban ri
Kum ki 'rang kieng wait bad ki 'rang kieng stieh
Khlakawait bashlur, nongshun haei un tur!

U Khian Chadap:

Dei hangne keiñ Syiem kynrad baieit eh
Ngi ki myntri, bakhraw ngi wan ïamareh,
Tang mar shu ïohsngew ba phi donkam kyrkieh
Ban ïakynpham lem ban ïaai bor ruh de,
Kane mo ka kam kaba ha khmat eh!
Ka la bha shisha ba ngi la tip jingshisha.

Ka Latympang:

Hooid, nga sngew khia ha lade ngam lah kun,
Jingïarap ka jong phi ha kane ka dorbar
Kan long jubanlak hakhmat dorbar Blei
Hangne te baroh to ai ba ngin sei;
Ban pynkhlaiñ shuh shuh ïa kane ka kut!
Ba u nongshun un ym ïoh da lei lei ban rung suk.

U Bouhlanu Chadap Manar:

Kaba dei ba phi ong ko myntri rangbah
Khamtam haba mynta ngi la tip lypa,
Ba nongshun u nongpen um dei bar jylla
Hynrei u syndah khop d'u marjan marpa,
Ngi nang pyrkhat ki marjan dei ki lok ban ïashan
Kam shym long kumta da u nongshun pynban!

Ka Latympang:

To khublei Doloi, myntri bad bakhraw ka hima
Jingpyllait por jong phi ha kane ka ïa,
Nga la pynsngew ha phi aïu nga sngew khia
Nga da sngewnguh eh bad sngew shngaiñ shisha,
Te ngin ïatylli da kawei keiñ ka sur
Ïa nongshun da lei lei ngin nym ai lad ban tur.

Act I

Scene - II

(Ha madan dorbar jong ka Ilaka Changpung, don u Sahsyngkhrip Langwar Phyllei, u Doloi Changpung bad baroh ki myntri ki bakhraw ryngkat katto katne ki 'riewkhmat bad ki rangbah ka Ilaka).

U Sahsyngkhrip Doloi:

Nga pdiang sngewbha ïa phi baroh sha kane ka dorbar
Ngan poi beit sha ka kam ban ym lat ka por,
Bun na phi phi tip balei dorbar kyrkieh nga khot?
Ki kam pynïar pud ngi don ban ïasyllok
Ban pynïar pud u sam najan shuwa ngi donkam!
Hima ba kham jngai hadien ngin sa pyrkhat.

U Wanmi Saïo (U Myntri Rangbah):

Kaba dei keiñ Doloi kaei ba phi ong
Ban pynïar pud u sam ngi dei ban tur naphang!

La jan ne la jngai ngim dei ban aili
Ba kiwei kin tip ïa jingshlur jong ngi;
Mano te bym kwah la Ilaka ban ïar?
Sha ki lyhuh ka pyrthei lada long dei ban pyïar.

U Sahsyngkhrip Doloi:

Nga sngewtynnad shisha ban ïohsngew ïa kata,
Ka thong ka dei ban ïoh dakhol shuwa
Ïa hima ba marjan, kata dei Manar
Hynrei kam suk ïa ngi ban hiar thma kumta;
Ngi ju pyrshang bun wat hynrei pulom ei
Haei keiñ ka shong ka bor ka kynthei?

U Ron Suchiang (u Bakhraw ka Changpung):

Nga da sngew phylla ban ïohsngew ïa kata
Ba Syiem Latympang kaba long tang kynthei,
Kumno ka lah khang ïa jingthombor kiwei?
Dei ban don hangta ki khlawait ba shyrkhei,
Nga te nga ai buit ban puson sani bha
Ba jingthmu jong ngi kan long kam shisha.

U Sahsyngkhrip Doloi:

Hooid, kaba dei kata ba phi ong
To ngin ïasei lang ïa ki buit kat ba don
Na ki syrtap jabieng ba ngi don hangne,
Da bor te la eh ban jop suk ïa ki!
Da kiwei pat ki buit ngin lah pynthame.

U Wanmi Saïo:

Kaba dei eh Doloi kata ba phi ong
Ki kyntien "Pynthame" ha jingmut ki shon,
Don ruh ka jingong haba ym lah da bor
Kawei pat ka lad dei da buit shukor;
Da kawei ka jingmut ba kam kan long kumta
Nga kloi ban pyni, "ngin pan ïasuk thma"!

U Sahsyngkhrip Doloi:

Kumno kumta phi kren ko myntri rangbah?
Dang don jingmut pat jingthmu pynïar pud?
Lada ngin pyndem bad leit pan ïasuk,
Kan rkhie beiñ kan kynthoh ruh da ka kynthei
Ba u Changpung dei khawpud sa ïa ka kynthei!
Em ngam kwah jingrkhie beiñ na kynthei da lei lei.

U Wanmi Saïo:

Map ïa nga ko kynrad, phi la sngewthuh bakla
Kaei ba nga ong kam shym mut kumta!
Jingmut "pan ïasuk" kam mut ngi pyndem
Hynrei ba ngin suk ngin kren da ktien bajem,
Ngin leh mynleh keiñ ba ngi kwah jingsuk,
Jingthmu te kan sah ba ngin pynhiar kput.

U Sahsyngkhrip Doloi:

O! kumta seh mo pleng, ba phi don ban ong?
Kumba ong hynne ban shu pynthame!
Ba ngin pan ïasuk bad ki Manar khleh bieit;
Kata ruh sngew dei ka buit ban pynbieit,
Hato ngin ïasngap sa na kiwei de
Sa ka buit aïu phin dang bynrap shuh?

(*U Doloi u phai khmat sha ka liang ka mon jong ka dorbar ryngkai bad ka pynbeit ïa ki sla kti ban pyni dak sha kata ka liang*).

U Ron Suchiang:

Sngew dei shi rukom ïa jingai buit u Wanmi
Namar la bun wat da ka bor ngi la pyni,
Kam shym pyni soh ka pynlehraiñ pynban
Tang ha khyrdop ym pat rung la shah mait naphang!
Ngi la tip lypa ba Manar kin ym aili
Ba ngin rung da ka bor ym don lad ïa ngi.

U Wanmi Saïo:

Ka dei keiñ Doloi, kane ka Manar khlemraiñ!
Ka la pyni bor ka la pynïap lut phlaiñ,
Mynta da ka buit ka long ban shu khroh
Ka kynthei ka kynthei kaba tlot baroh!
Kan jem dohnud hin ngin tang shu kren jai!
"Ba ngin ïasuk thma bad ngin suk kynjai".

U Sahsyngkhrip Doloi:

Lada baroh na ngi ngi mynjur ïa kata
Da kawei ka rai, ngin pyrkhat sani bha,
Ngin ym pyntud shuh ïa kane ka kam
Ngin kynmaw tang kawei ba jingthmu long kane,
Tang na rymmiang shyntur ngin leh myn pan ïasuk
Hynrei thong jong ngi ban dakhol muluk.

U Paidbah:

Hooid Doloi ngin kynmaw ïa kata
Na ka bynta Ilaka, na bynta Ilaka!

U Sahsyngkhrip Doloi:

Te mynta to ai buit, mano ban long ksiang?
Ïano ba ngin jied ban mih khmat sha Manar
Ngim lah te ban leit kum shi kynhun ki blang,
Ngi donkam tang uwei u ban long u ksiang
Bad katto katne ngut ki ban synran ïa u,
Ban lah ban pynngeit ba ngi pan ïasuk.

U Rangbah1:

Kan bha ba ngin phah da u myntri Wanmi
Kum u rangbah te nga ïohi ba dei ma u hi
U ban sei ki kyntien na la thylliej bapnah,
Sa ka maiñ ba u don te shisha kum rangbah!
Nga la sngap te na sdang ki nia ba u khlei
Nga sngew skhem shisha kam un lah pyntrei.

U Paidbah:

Hooid ngi ruh ngi mon lang ïa u Myntri Wanmi
Ai un long u Ksiang ka Changpung!

U Rangbah2:

U Bakhraw Ron Suchiang ruh tharai u ibiang!
Kata ruh ngin sngap rai u babun balang
Nga shu ai jingmut hadien ba la sngew
Ki kyntien ba u khlei ki long ba da thew,
Ha u ruh ka maiñ rangbah te ka paw
La ha rynñieng u duna, ka jabieng pat ka khraw.

U Sahsyngkhrip Doloi:

Te na ka sur jong phi nga la sngewthuh mynta
Sngew mat phi ïamon ïa kine ki rangbah!
Baroh arngut na ki, ki dei ki khraw pyrkhat
Te ngam artatien ba shaphrang kam kan ïaid,
Te Myntri Wanmi Saïo bad Bakhraw Ron Suchiang
Da kawei ka rai phin leit ban long ki Ksiang!

U Paidbah:

Ngi mynjur ngi mynjur!
Hooid ngi mynjur!

U Sahsyngkhrip Doloi:

Shi kyntien te nga kwah ban ïohsngew na ki
Wanmi Saïo bad kumjuh na phi Ron Suchiang,
Phim don ujor em halor jingtyrwa?
Lada don eiei to pynpaw noh mynta;
Shisien ba la rai ka dorbar ngim kylla
Ngam tharai ban don shuh ka wit ka wa.

U Ron Suchiang:

Haba dorbar ka la mon na bynta ka jingbha
Nga burom keiñ ïa ka bad jingkwah u paidbah,
Ngan ong shuh kumno, ai ngan pdiang mon sngewbha
Ban long keiñ uwei na ki Ksiang ba la phah;
Ngan ïeng ruh skhem triang ba Changpung kan roi
Ngan sei te la buit ba ngan pynngeit ïa ki toi!
(*Shaw thap kti ki paidbah*).

U Sahsyngkhrip Doloi:

Nga kmen ka mynsiem ba nga la ïohsngew
Ba phi pdiang jingtyrwa khlem don jingkhohñioh,
Phi ruh ki paidbah phi la ïapdiang hun
Kane ka pyni ba jingbha kan sa wan
Ha kane ka Ilaka kumba ngi la thrang,
Ngin sngap pat mynta sa na u Myntri Wanmi.

U Wanmi Saïo:

Nga ruh keiñ kumjuh ko Doloi kynrad
Kumba ong u Ron aïu ngan ong pat?
Haba u paidbah ha ngi katne u shaniah
Te ngam don hok keiñ ban said ban pynlah;
Nga pdiang mon sngewbha ba ngan long u Ksiang
Na bynta ka it ka hima ban tyrsiang.
(*Shaw thap kti biang u paidbah*).

U Sahsyngkhrip Doloi:

To katto la sngewthuh, dorbar ngan pynwai
Phi baroh ar ngut phin pyneh la ka daw,
Shibit hi janmiet phin leit sha Manar
Ban tangon tyngeh haba dang saw u nar!
Khublei mynta ïa phi ki khun ki hajar
Ngin leit pynkhreh noh ba por kan ym bijai.

Act I

Scene - III

(*Ha khmat khyrdop ba don ka kut Manar, don lai ngut ki shipai pahara ka hima Manar, ki shipai kiba jrong ka rynñieng bad i heh met ki bat la u sum ha kti kamon bad ka ryngkap ha ka kti ka diang. Rung u Ron Suchiang bad u Wanmi Saïo*).

U Ron Suchiang:

Khublei bah ngi don eiei ban ong ha phi!
Ngi dei ki nong Changpung, ki marjan jong phi

Ka kyrteng jong nga ka dei u Ron Suchiang
Bad une pat u lok u dei u Wanmi Saïo (*u kdew artad u Wanmi Saïo*)
Nga kyrpad ïa phi ban sngap keiñ ïa ngi
Da jingmut babha ngi wan shane sha phi.

U Sbud (Shipai 1):
Phi don aïu ban ong, ong hangne hi mynta!
Ngin ym ai lad ïa phi ban rung sha khyrdop
Ngim lah ban shaniah ïano ïano ruh!
Khamtam lei ïa phi ngim lah shaniah shuh,
Phi la ju long teng u nongshun jong ngi
Aïu mynta pat phi kwah? ong ïa ngi!

U Ron Suchiang:
Sngewbha sngap seh bah, nga da kyrpad rit
(*u pyndait la ki kti bad kren da ka sur ba jem*)
Ngi long te ki Ksiang na ka dorbar Changpung
Ban wanrah ïa kine ki khubor ba la rai,
Ban ïasuk noh bad phi naduh mynta ka sngi
Ym dei te ka snam ban poi sha lynti!
Hynrei da ka ktien ban ïasuk lang bad phi.

U Snel (Shipai 2):
Lada ktien jong me ki long ba shisha
Ai ngin talasi ïa me baroh arngut mynta!
Ngim shaniah ngim shaniah kumba ngi la ong
Me la ju thom bor, bunsien me la pynmong,
Me ong kwah ïasuk, thma ka dei ban kut!
Kumno ngin ym mait haba jubor me rung sha kut.

U Sbud (Shipai 1):
Hooid, nga sngew dei ba ngin talasi
Kumba ong maphi lok, ha kane ka kynti,
Kim shym wan thombor ban rung shapoh kut
Te lada dei shisha ba phi kwah jingsuk,

Ai ngin leh la kamram to shah da kaba suk
Kumba long ka rukom nongwei ngim shah rung.

(*Hadien da la dep talasi ki khlem lap eiei na ka met jong ki*).

U Snel (Shipai 2):

Wat la ka paw te ba ki wan thylli
Wat la ka paw ruh ba ki kwah ïasuk thma,
Ngim lah te ban ong ei ei da ma ngi
Ngin phah ïa kane ka khubor sha ka Syiem,
Dei ma ka ban khot ha dorbar ban pynsngew
Ïa kaba dei kaba lait kan da said kan da thew.

U Sbud (Shipai 1): (*ha u Swit, u shipai 3*)

Khie leit ma phi lok sha ka Syiem ban pyntip
Ïa ka jingwan kine ki Ksiang na Changpung,
Ïathuh ïa kata ka khubor ba phi tip
Sa wan ïathuh pat kaei ngin leh sha khmat;
Ma me ap hangne baroh arngut wat khih! (*ha ki Changpung*)
Haduh ba ngin tip Syiem aïu ka hukum.

U Swit (Shipai 3):

Hooid lok jong nga, ngan march mynta
Ban pyntip ïa kane ka khubor ba ngi sngew,
Dei ka Syiem la ka hukum ba kan pynsngew;
Te nga la leit ho, (*bran u mareh jlang*)
Nga tip ba dei ka jong nga ka kamram.

U Wanmi Saïo:

Ngi kloi te ban leh kat kaba phi ong
(*u peit bad ai dak da ki khmat ïa u Ron ba ka kam kan sa urlong*)
Hooid ngin ap ïa khubor na ka Syiem
Ngi ngeit skhem ba kan long khubor kaba bha,
Ba ki Changpung bad Manar kin ïasuk mynta
Nangne de shakhmat ngin mad tang sngewbha
Ngin ym ïashun shuh ngin im kum shipara.

Act I
Scene - IV

(Ha ïing ka Syiem Latympang. Rung u Swit, u shipai 3).

Ka Latympang:

Balei jia aïu ba kumne phi mareh!
Mrad kynsha aïu mo uba pynkyndeh?
Ne mano ba beh katne phi kuhek eh,
Ïathuh ïa ka daw ïathuh kloi mynta,
Ban ïohi kumne nga ruh nga ma khlieng
Ïa nga da kumne wat ju wan pyntieng.

U Swit (Shipai 3):

Map ko Syiem kynrad, ngam shym wan pyntieng!
Nga wanrah ïa khubor ba wan na ki ksiang,
Ki Changpung te ki ong ba ki wan ïasuk thma
Kim kwah shuh ban leh da bor kum b'rabor;
Khlem lap tiar pynmynsaw ngi la talasi
Ngi dang bat ïa ki ha khyrdop jong ngi.

Ka Latympang:

Phi ong du kumta, nga nang mut beh nongtuh!
Nga la her syrngiew ruh ka bym lah ong shuh
Haba kumta te katno ngut ki ïawan?
Ha jingïohi jong phi ka idei shisha?
Ki leh mynleh ne ba ki kwah ïasuk thma!
Phah ïa ki sha nga ngan da bishar bha.

U Swit (Shipai 3):

Tang ar ngut Syiem kynrad ki wan met thylli
Ki ong ruh ki kwah ban ïakynduh ïa phi,
Ki ong ruh ba dei ki ksiang na Changpung
Ba Dorbar ka la jied ban phah khnang sha phi,
Mynta ngi dang ong ban ap ha kyrdop
Tad da ïoh ka ktien, na phi Syiem kynrad.

Ka Latympang:

Kata te ym dei kam ba ngan rai wei briew!
Wat la nga long Syiem, nga donkam la ki briew
Ban da twad jingmut na Doloi, bakhraw bad myntri,
Tang mih nangne khie leit khot shuwa ïa ki!
Ong kin wan kyrkieh, shane tang shiphang
Khie leit her bran bran sa da wan phai biang.

U Swit (Shipai 3):

Hooid Syiem kynrad kumne nga la poi

(*U her bran bran kumba rynsied u thyllah, tang shiphang u la wan ryngkat u Doloi, ki bakhraw bad ki myntri ki rung ha kamra heh ba ju pynlong dorbar kyrkieh ka Syiem Latympang, ka Syiem ka la don lypa*).

Ka Latympang:

Phi la ïa poi mo, ban khot ngam banse
Ka dorbar ba kyrkieh mynta hi kumne,
Namar kam ka dawa ba ngan leh kumta
La ïathuh da uwei u shipai jong nga,
Ba wan te ki ksiang na Dorbar Changpung! (*Ha u Swit*)
Khie khot ïa nongwan rah kyrwoh, ong ba kin rung

(*Wut mih u Swit bad sa shiphang rung u Ron Suchiang bad Wanmi Saïo*)

Ale rung rangbah ka Dorbar Changpung.

U Wanmi Saïo bad U Ron Suchiang:

Khublei Syiem (*Ki da nguh artad ïa la ki Khlieh*)

U Wanmi Saïo:

La phah ïa ngi shane Syiem ban ïakynduh ïa phi
Ka rai Dorbar Changpung ba ngin wan shaphi;
Nga ngeit phin sngap aïu ngi don ban ong
Por ba kordor jong phi ngin ym tuh

Sngewbha shah shkor kane ngi don ban ïathuh.
(*Sdang shuwa na phi Ron*).

U Ron Suchiang:

Syiem donburom, Doloi, myntri bad bakhraw!
La phah ïa ngi shane ban wanrah ïa khubor
Nyngkong ba ngin pan map bad ngin nguh let,
Namar ki kam be-aiñ ba ngi la leh bun wat
Kaba ar pat ban wad ïa ka jingïasuk thma
Ngi kwah ïateh lok bad kut ka hiar thma.

U Wanmi Saïo:

Ban bynrap shuh ïa jingong u lok jong nga
Ngi la ngiah kane ka ïaum snam kynsha
Klet noh por b'la leit kum jingphohsniew kynsha!
Lada phi sngew ïahap jingmut ïa kata,
Ngin ïalong lok bad ïasuk noh baroh shyrta
Kum paramarjan shnong ngin im da jingbha.

Ka Latympang:

Nga, ka Syiem hima Manar nga kwah shisha
Ba suk ka saiñ kan synshar ïa hima jong nga
Nga kwah ba ki khun hajar kin shong suk shong saiñ,
Ban lait ka shong syier bad ban im palei
Ngan pan jingmut shuwa hato ngin map isynei?
Myntri bakhraw jong nga la ki nia to sei!

U Bouhlanu Chadap Manar Doloi:

Syiem donburom ngi tip phi long ka Syiem
Ba sbun, babha bad ba palei mynsiem,
Katba lah ban sngewthuh ki kyntien jong phi
Phi kwah tang ki jingbha suda namar la ka ri,
Lada mynjur lang, ngim ong da kum wei pat
Ngin pdiang jingsngew jong phi bad map jingpalat.

Ka Latympang:

Ka sur jong phi ka phawer shai ba ngin ïa pdiang
Ïa jingtyrwa ki Changpung bad ban ïa map kylliang,
Lada kane kan pynbha lang ïa ngi baroh ar liang
Da kawei ka jingmut ai ngin ïamynjur lang;
Ban lait sah nud hadien bym dei jingrai shiliang
Te kum ka dak mynjur baroh kti ngin rah lang.
(*Baroh ki rah la ki kti bad pynpaw ïa ka jingmynjur*).

U Myntri bad Bakhraw:

Ngi ruh ngi mynjur, ngin ïasuk thma naduh mynta
Ban lait ka tyrut bad ka umsnam kynsha.

Ka Latympang:

Te khublei la ïohsngew na u Doloi, ki bakhraw bad myntri
Ngan pynsngew keiñ ïa rai ba jingtyrwa ngi pdiang!
Kum dak babha, mynta ngan pynbna ka bam khawai,
Kum dak ka jingkmen bam ka dih ngin ïabam lang,
Naduh mynta bad ki Changpung ngin ïasuk thma
Phi sa rah khubor babha b'la pdiang ïa jingtyrwa.
(*Ka Latympang ka ong ha ki ksiang Changpung*).

U Ron Suchiang:

Khublei ïa phi Syiem kumjuh Doloi, bakhraw bad myntri!
Nga la ïohi jingsbun bad jingïar jingmut dorbar jong phi
Kum dak jingïasuk ngin wanrah ki blang lieh,
Da ki ka kñia ïasuk ngin pynlong kyrkieh
Khawai bah ngin pynlong ruh hadien kata
Paid jong phi bad jong ngi baroh ar Hima.

U Wanmi Saïo:

Hooid, Syiem kynrad ha kata te ka sngi
Ngin pynlong ka khang shnong baroh ar na ngi,
Ngin sa ai jingtip ïa ka ïa bad ka sngi

Ïa por bad ka jaka ngin pyntip ruh sha phi,
Ban pynlong kñia jingsuk, ka jingsuk ba paka
Ba Manar bad Changpung kin teh lok shisha.

Ka Latympang:

Ngi ruh ngin pdiang ïa jingtyrwa jong phi
Ngin sa ïakynduh pat bad khublei ïa phi!
Hynrei shuwa ba phin mih, ka bam la pynkhreh
Da bam pura bha, kat kaba ngi tyrwa,
Namar dei kane ka sngi ban leh kmen
Ban sdang ka jingsuk bad ka jingkyrmen.

U Ron Suchiang:

Khublei Syiem Kynrad ïa jingsbun jong phi,
Ngin ïa long kum ki lok naduh mynta ka sngi
Ngin leit sha Changpung ban ïathuh h'u Doloi,
Ba jingtyrwa jong ngi na dohnud phin kloi
Ban pdiang ïa kaei kaba la ïakren
Ban suk ruh kynjai ryngkat ka jingkmen.

Ka Latympang:

Khublei ïa phi ruh kumjuh!

Act II
Scene - I

(*Ha Ilaka Changpung, shong u Sahsyngkhrip Langwar Phyllei, u Doloi Changpung ba dang tan duma na u noi, wan rung u Wanmi Saïo bad u Ron Suchiang*).

U Wanmi Saïo:

Khublei Doloi kynrad ngi la wan na Manar
Ban pyndep ïa ka kam ba la bhah ïa ngi,
Wat la ka i jwat haba dang nyngkong
Hynrei hadien pat, ki kam ki la long,
Ym dei Ron kumta nyngkong ngi hap pynrit?
Ani ki shipai ki ïeng ka tohkit!

U Sahsyngkhrip Doloi:

Khublei, myntri bad bakhraw ba nga shaniah
(*u kdew artad sha ka jaka ba lait kawei sha ka mon bad kawei sha ka diang ban ai dak ïa ki ba kin shong*).
Phi la leh ïa ka ba dei eh to da ïathuh sabiah
Bin-pa-bin ngan da sngap kine ki shkor kyndiang
Khubor aïu sha hangne phin pyntyrsiang,
Hato kata ka kam phi kynduh mawsiang?

U Ron Suchiang:

Ka Syiem Latympang bad ki briew jong ka
Ka phah khot ïa ngi khlem don jingsuba,
Hooid ki shipai jong ka ha shuwa
Ki bat ha khyrdop kim ai lad ba ngin rung,
Ki ong, "tad haduh ba Syiem kan ai ka hukum
Ngin sa shah ïa phi shapoh ba phin rung."

U Sahsyngkhrip Doloi:

Hangta pat ka Syiem ka ai hukum kumno?
Ka shah ne em ba phin ïakynduh,
Ki shipai ki khlem suba sniew eiei?

Nga la artatien ïoh jingthmu bijai ei,
Mynta nga sngew skhem jingthmu kan sa long
Ki khmat jong phi ki ïathuh ba *plan* ka la long.

U Wanmi Saïo:
Hooid Doloi kynrad na ka bynta la ka shnong
Ngi la kloi te ban len lade katba long,
Ngi kwah ba jingshaniah jong phi baroh kan jia
Kan ym long lehnohei da lei lei shisha
Ngin ïatrei lang mo (*ha u Ron Suchiang*) lok baieit jong nga!

U Sahsyngkhrip Doloi:
Ka la bha shibun ngin sdang noh mardor
Sa kiwei de ki kam ngin pyndep biang por
Ngin nym pynsep ei tang khyndiat ka por,
Ïoh kylla mulot jingthmu ba la *plan*
Khreh noh mynta hi khie leit noh bran bran
Shuwa ba ki Manar kin kylla juban.

U Ron Suchiang:
Sa kano pat ka kam ko kynrad ngin leh?
Ngi kloi mynta hi shata ban ïabeh
Ki te ki la pdiang ban ïabam khawai lang
Ynda kñia ïasuk ka la bit la biang,
Kumta te ïa ki ngi la pynkular
Ki ruh ki la hun haba shit bashai kdar.

U Sahsyngkhrip Doloi:
Kumta ruh kan bha ba ngin pynkhreh dar dar
Ban phah leit syntiat ïa hima Manar,
Ngin phah kum ki nongbylla sngi sha ki
Kin trei hangta bad pynkhreh artad ïa ngi,
Ïa ka lynti ba ngin suk ban leit ïahiar thma
Kin da leh husiar bha ban ym don ba suba.

U Ron Suchiang:

Kata kaba dei keiñ Doloi kynrad
Ïa hima ki briew kumno yn leit syntiat?
Ma nga bad u Wanmi da leilei ym long!
Namar ki la tip ba myntri ngi long
Ngi hap ban pyrkhat da u thap u dap,
Ban shu phah bylla khnang ban lait suba.

U Sahsyngkhrip Doloi:

Ïa kata ka kam phim donkam ban khuslai
Ngan phah syntiat ïa hima Manar da briew ba jaijai,
Don lai ngut ki briew ngan phah khot kumne
U Kyrdeiñ Saïo, u Mon, u Khre Lamare;
Kine baroh lai kin leit pan shakri
Lada ka la map kan shah keiñ ïa ki.

U Ron Suchiang:

To kata ka la biang sa pynbeit hi maphi
Kaei kaba dei ba kin leh la deiti,
Lada donkam ïa ngi to sa da phah ktien
Ngi ruh ngin ïaid noh sha la ki jong ki ïing,
Khublei sa shisien Doloi kynrad jong nga
Katto ïa mynta ngin leit noh shuwa.
(*baroh ar ngut ki ïamih noh*).

Act II
Scene - II

(*Ha ïïng ka Syiem Latympang ha Manar rung u nongap jingkhang bad u ïathuh ba don lai ngut ki briew ba kwah ïakynduh ïa ka na Changpung*).

Ka Latympang:

Kiei kita ba kwah ïakynduh ïa nga mo?
Haba dang shu dep ïakren kam kumto!

Ki donkam aïu pat shisha ban ong mo?
Ngam lah sngewthuh shuh ïa jinglong ki briew
Ban shu phah leit phai noh ruh la paw sniew,
Long khlem akor ruh ha khmat ki briew.
khie ong ba kin wan!

(*Ha u nongap jingkhang ban leit khot ïa ki. Rung u Kyrdeiñ Saïo, u Khre Lamare bad u Mon Phyllei, ki da nguh ngon la ka khlieh bad pyndait la ki sla kti*).

Baroh lang:

Khublei Syiem.

Ka Latympang:

Ïa phi ruh rangbah Changpung Khublei!
Baroh lai kumne phi ïawan balei?
Ka kam kyrkieh aïu eh mo?
Haba nga la dep ïakren kam kumto
Balei phi la kloi ban ïabuh sngi ne kumno?
Ban pynlong kñia jingsuk phi la kular kumto.

U Kyrdeiñ Saïo:

Syiem ngi wan da kawei pat ka kam sha phi,
Kumba ngi ju bna jingjemnud jong phi
Nalor ngi tip ruh ba ngi la ïasuk bad phi
Te ngi wan kyrpad rit ha khmat burom jong phi,
Ba ïa ngi kiba duk phin khot shong shakri
Tang ban ïaim ja la ki khun ki kti.

Ka Latympang: (*sha u nongap jingkhang*)

Khie leit khot ïa u Rosing Kamar, u Rangbah shakri
Ong ïa u ban wan mar mar shane. (*Rung u Rosing Kamar*)

U Rosing Kamar:

Khublei Syiem, phi phah khot ïa nga?
Hukum Syiem kynrad kaei ba ngan leh?

Ka Latympang:

Nga ïohsngew phi donkam nongïarap!

Phi te uba donbok, peit kine ki rangbah Changpung
Ki wan khnang shane ban wad kam shakri!
Lada ym pat ïoh briew to ai kam ïa ki.
(*sha kita ki nong Changpung*)
Phi pynithuh ïa lade ha une u rangbah
Ïa phi un sa ai kam ban trei la ka bhah.

U Rosing Kamar:

Ale kata bad nga, ngin sdang trei noh mynta
Phin ïapynkhuid phloiñ kane ka kper mynta,
Sdang shuwa najan ka dulan ïïng Syiem
Ynda dep nangta sa pynkhuid sa nadien,
Ka don ka shyngoid sniang hadien ka ïïng rit
Ïa kata ruh pynkhuid ban i biang ban i bit.

U Kyrdeiñ Saïo:

Sa ïa kane ka kam bhut bhat ngin ïatrei!
Kam shim por nga tip lai ngut ngin ïabhah
Ngan sdang ma nga nangne phi pat nangtai Khre,
Nangtai u Mon Phyllei, shiphang smat ngin trei
(*u pynkohnguh ïa ki lok*)

U Khre Lamare:

Ïa ngin ïatrei noh yn nai ïabun ktien.
(*bad shiphang shisha ki la dep trei lut*)

U MonPhyllei:

Khublei bah Rosing ngi la dep lut ka kam
Sa kaei pat phin bthah ïa ngi ba ngin bhah?
(*Mih u Rosing Kamar na sem dieng*)

U Rosing Kamar:

O ... o, phi la ïadep kloi mo ka kam ba nga ai!
Ap ngan da leit jngoh bad bishar da lade,
(*u ïaid artad sha kper*)
Wow shisha ka jingtrei kaba janai bha!

Kaba ihun shisha, to khie leit sait kti shuwa
Ngin shongthait shiphang ban ïabam ja
Ngin sa ïabteng biang ynda la dep bam ja.

Act II

Scene - III

(*Ynda da dep bam*)

U Rosing Kamar:

Phi la ïabam kdang phi la bam pura?
Te ynda la bam kwai bad ka dih duma,
Sa shim kine ar tylli ki waitlam
Bad une u sdie sa leit hiar shathie,
Sha 'law bniap pom dieng ban ïoh shna shyngoid
Ba phi ïaong ka la rim eh katei ka shyngoid.

(*Mih noh u Kyrdeiñ Saïo, u Khre Lamare bad u Mon Phyllei ban leit sha 'law bniap*).

U Kyrdeiñ Saïo:

Shim ma me nangto khre khyllad kito!
Ki jyrmi bad dieng ba ngin thaw jingkieng
Leh bran bran buhrieh ha ka tai ka synrang,
Ban ïoh shna lynti ïaid ba ngin ïaid shaphrang
Me pat Mon Phyllei pom dieng shna shyngoid
Nga pat ngan pom dieng ban kit sha ïïng Syiem.

U Rosing Kamar:

Phi la ïadep kam mo shuwa ban sep sngi?
Phin leh aïu mo kito ki dieng phi kit?

U Kyrdeiñ Saïo:

Ngi mut ban shna bha ïa jingker sem sniang
Ba ka la i tor eh ïoh lait lut ki sniang,
Ym lei lei em bah ba ngi leh khlem bthah?

Koit lada ym long, ngan buh noh ha kyndong;
Ne ngan leit rah pat shathie sha rudnong!
Hukum ma phi keiñ ka long ne ym long?

U Rosing Kamar:

Nga da sngewbha eh, te ym long balei?
Nga ïohi ïa ka kam janai ba phi trei,
Ngan sa da ïathuh ïa kane ha ka Syiem
Ka ruh kan sa kmen jingtrei hok jong phi,
Ñiuma, sa puh noh lashai ïa ka kper
Ynda phi la dep, sem sniang pat sa ker.

Baroh lai ngut:

Hooid bah Rosing!

U Rosing Kamar:

Lada phi la dep te ki kam baroh
Phi lah ban leit kai shipor wan phai noh,
Shuwa ban kem dum, khublei mo kata!
Sa leit thiah hangtai hajan ka sem dieng
Ynda la lah bam la lah sait bad khlieng.

Baroh lai ngut:

Khublei!

Act II

Scene - IV

(Ha lynti sha Changpung ban leit sha ïïng u Sahsyngkhrip Langwar Phyllei, u Doloi).

U Kyrdeiñ Saïo:

Ade lok! Ngi la poi kloi mo sha shnong!
Dei kato ka jingkieng keiñ ba ngi la shna harud nong,
Hynrei la jynjar ban ïaid ha ka miet ka ïong
Ngin hap tur ruma ïa ka maw ïa ka dieng;

Mynta la suk jai ngin ïathuh h'u Doloi
Ngi la pynbiang ka jingleit syntiat, ngi la poi.

U Khre Lamare:

Hooid lok katto Doloi un sa kmen!
Ngi la dep syntiat lut ïa ka shnong Manar
Mynta ngin leit ong ban buh por sngi aïu?
Ban pyndep noh keiñ ïa kam ba ngi la thmu
Ïa lok ngin rung noh Doloi katta u la ap
Un tang ïohsngew khubor mynsiem jong u kan dap.

U Mon Phyllei:

Hooid, lok nga mynjur ïa ka jingong jong phi
Ngin ym pynlat por khubor kmen ngin ïathuh,
Ïa ngin ïarung noh sha dulan jong u
Ngin ïathuh bin-pa-bin aïu ngi kynduh,
Ka thong ka la jan ban dei ha sohpdung!
Mynta kan sa ïar Ilaka Changpung.

(Rung u Kyrdeiñ Saïo, u Khre Lamare bad u Mon Phyllei, don lypa u Doloi uba dang tan duma na u noi).

U Sahsyngkhrip Doloi:

Ale rung rangbah, phi la ïapoi mo!
Kata ka kam syntiat ka long kumno?
Ade phi ïa i phuh mut phuh mat du!
Balei phi ïadon khubor ba bha aïu?
To ïathuh kloi noh ngan shah shkor mynta
Nga la shu pyrkhat sah bad sngew lynga.

U Kyrdeiñ Saïo:

Hooid shisha te khubor kaba bha
Ngi la dep pynkhreh ïa ki ban hiar thma,
Ngi ap tang ban buh ma phi ïa ka ïa
Ngin ym pynslem shuh ïoh ki lap ïa ka plan
Bran bran ai ka rai ban ïoh trei kloi lan.

U Sahsyngkhrip Doloi:

To kata nga la sngewthuh shai ym long pyntud
Kum ha kano ka sngi phi ïaai jingmut?
Ban pyndep noh ïa ki ym ban ïasuk!
Ngan phah noh ïa myntri bad bakhraw sha Manar
Ban ong ba ka sngi kñia jingsuk ka la dei,
Ka sngi Pyngkat ne Pamtiah ka bha eh jyndei.

Act II

Scene - V

(*Ha kut Manar don u Sbud, u shipai I bad u Snel, u shipai 2, Rung u Ron Suchiang bad u Wanmi Saïo*).

U Sbut (u Shipai I):

Nangta kumno rangbah Changpung
Phi donkam ne phi shu ïawan kai?
Shuwa ba phin rung ngim banse talasi
Namar kata ka dei ka rukom jong ngi.

(*U talasi bad ym shym lap ei ei, u ong ha u Snel, u shipai 2*)

Ïalam ïa ki sha dulan paki ka Syiem!
Ki donkam ïa ka, phi sa wan kloi lan.

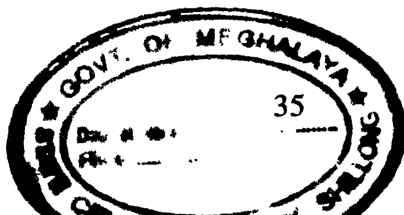
U Snel (u Shipai 2):

To lok kumne dar dar ngan ïaid bran
Ale lok Changpung ïa phi ngan ïalam

(*U khot ïa u Ron Suchiang bad u Wanmi Saïo*)

Nga ruh nga dang don ki kam ba sah teng
Ngam long pynlat por nga dang dei ban bteng,
Kumba phi la sngew ba nga hap wan kloi
Te mynta kumne ïa ngin ïaleit kloi.

(*Mih u Snel, u Shipai 2 ryngkat u Ron Suchiang bad u Wanmi Saïo*).

Act II
Scene - VI

(*Ha ïing ka Syiem Latympang ka Syiem ka dang thum ïa u shang kwai ban bam kwai rung Snel, u shipai 2, u Ron Suchiang bad u Wanmi Saïo*).

Ka Latympang:

Rung rangbah, shong hangne shiphang

(*Ka kdew ïa ka shuki dieng ba jrong*)

Ïa u Doloi, ki myntri bad bakhraw ngan phah khot kloi lan
Ban wan noh shane, ba ngin ïakren lang
Ki kam ba phi don ban ong dei ban ïarai lang.

(*Rung u Bouhlanu Chadap Manar, u Doloi ka Manar, u myntri rangbah-u Chrong Chadap Manar bad u bakhraw - u Olin Pala*)

Ka Latympang:

Kine ki myntri bakhraw ki la wan poi,
Ale shong myntri, (*ka kdew da ki sla kti*) kine ki rangbah Changpung!
Ki wan ban ïakren ïa ka kam ba dang sah

(*Ka phai sha u Ron Suchiang bad u Wanmi Saïo*)

To ong keiñ kaei ba phi don ban ong!
Mynta ka la biang ba ngi ïadon lang.

U Ron Suchiang:

Syiem kynrad ngi wan ban ïathuh ïa phi
Ha khmat jong phi U Doloi, ki bakhraw bad myntri,
Ngi la rai ban pynlong ka jingkñia ïasuk
Kumba la kular, mynta ngin pyndep,
Ngi la rai kawei ban ïadon ryngkat
Ha katai ka sngi Pamtiah ne Pyngkat.

U Wanmi Saïo:

Te ko Syiem kynrad kumba la ïakhlei
Juban te ngin bat ban suk ban palei,

Ki blang ba lieh shoid, ngin wanrah ma ngi
Ban buh ka jingkñia ïasuk ngi bad phi;
Hadien ka jingkñia ngin ïakhawai lang
Baroh ar ki shnong ngin ïakhang shnong lang.

U Ron Suchiang:

Kumta Syiem kynrad kumba la biang ka nia
Ngin wanrah ma ngi ïa ki blang ba ngin kñia,
Hadien ka jingkñia ngin ïabam khawai lang
Te baroh ar shnong ngin ïakynduh lang;
Ha madan Manar harud wah Umpyai
Kata jubanlak ba ngi don ban ai.

Ka Latympang:

Lada sngi bad jaka ba phi buh ka la biang
Te ngi ruh ngi mynjur ban ïapynbeit lang,
Nga ngeit U Doloi, bakhraw bad myntri
Kin mynjur ba kan biang lut ha kata ka sngi.

U Bouhlanu Chadap Manar (U Doloi):

Nga te nga mynjur ngam don jingujor
Haba thmu babha, ka rai dei ban kheiñ kor,
Ka shong sa ha phi ki myntri, ki bakhraw
Na nga hi te ym don ka woh daw.

U Chrong Chadap:

Ngi ruh ki myntri ngin leit woh daw lei?
Haba la biang ka nia ka jutang ba la khlei
Ngi mynjur Syiem kynrad ïa ka rai to ai
Ba naduh mynta ka thma ai kan wai.

Ka Latympang:

Haba kumta da kawei ka rai ngan pynsngew
Ba ka kñia jingsuk kan long kum b'la thew.

(*Ka Syiem Latympang ka da phuh samrkhie, ka kner artad ïa ka kti sha ka shakuriaw ba don hangta hajan bad kynruh ban khot ïa la ka shakri kyntheijong ka ka Ramai Kso, rung ka Ramai Kso bad ka nguh ngon bad pyndait la ki sla kti*).

Khie leit pynkhreh ja kat, kiba don hangne!
Ban pynpaw ba jingkmen sngi jingsuk ngin rakhe.

Ka Ramai Kso:

To Syiem kynrad.

Ka Latympang:

(Ha U Khian Chadap)
Ko myntri khynnah ka kam ai ngan bthah
Sa pyntip ïa U Sangot ba un pyrta shnong,
Ba kin khreh kin khrum ba kin mih paidbah
Ha ka sngi Pyngkat ne ka sngi Pamtiah
Hangthei ha madan harud wah Umpyai
Kan don kñia ïasuk bad ka jingkhawai.

U Khian Chadap:

Hooid Syiem tang mih nangne ngan leit bad ngan bthah
Ïa U sangot ban pyrta shnong ryngkat bad ka bom
Ngan ong un pynkhreh ka pyrta ka shula
Ba paidbah ka Manar kin ïa kmen ïa sngewbha.

Ka Latympang:

To katto la biang ban ngin ïa pra noh
Sha la ki jong ki ïing bad ngin sa ïa shem pat
Khublei Myntri to khie ïaid suk.

Act III
Scene - I

(*Ha madan Manar harud ka wah Umpyai, don u Sahsyngkhrip, u Doloi, ki rangbah ka Changpung*).

U Sahsyngkhrip Doloi:

Peit shane baroh phi ki rangbah mynta
Kane ka madan shyiap ban ïapynlong kñia ïasuk,
Te ha ka miet Muchai khmat rangbah phin wan
Ki waitlam bad ki sum phin wanrah sha madan,
Ngin buhrieh ïa ki hapoh une u shyiap
Ki Manar bapli da lei lei kin ym lap.

U Wanmi Saïo:

Hooid, Doloi kata dei ka hukum ba ngin leh
Kan long kumta shisha kumba phi kwah!
(*Mih noh baroh nangta*).

(*Ha ka sngi Pyngkat ki Manar ki la ïamih ban ïapoi sha kata ka jaka ban kñia ïasuk thma baroh shi shnong da ka jingkmen, ryngkat ka riam ka beit bad ka khor ka khriam kaba bha bad ki jingdeng jingkieng kiba kordor. Ki khlem tyngkai ïa la ki jingdon jingem ban riam ban phong ha kata ka sngi ba kmen la kum kiba leit sha ki lat ne leit bam khana*).

Ka Latympang:

Kumne ngi la poi ha kane ka madan
Ba sa khyndiat por te kñia ka khriam kan ïeng!
Kumba la ïakut ki Changpung kin wanrah
Ki blang lieh sha duwan ban buh ka jingkñia,
Ki Changpung te imat kin kham slem ba ki blang
Dei ma ki keiñ kiba pynkhreh bad pynbiang.

U Bouhlanu Chadap Manar U Doloi:

Ïa ba wan te kin wan ngam artatien ïa kata,

Syiem kynrad wat khuslai kin poi hi nga tikna
Yn leit pher aïu Syiem lada ngi ap shipor?
Jingsuk ïa ki bad ngi kan synshar noh b'rabor;
La katta ki snem ngi la ïaim kum nongshun
Naduh mynta ka sngi ngin im kum para ri.

Act III

Scene - II

(Ha Changpung, don u Sah Syngkhrip, u Doloi bad ki Myntri jong u).

U Sahsyngkhrip Doloi:

Mon, phi la ïapynkhreh em ïa kito ki khyllud?
Ki khynnah ba kin phong da jaiñ ba lieh shaid,
Kumba nga la jied tikna ïa ki na jait
Sungoh, Ymbon (ïembon) bad Suchiang Madan,
Ban long ki 'langkñia hangthie ha madan
Ba Manar kin mut beit ba dei ki 'langtlem.

U Ron Suchiang:

Hooid keiñ Doloi, ngi la pynkhreh lypa
Ki jaiñ ba kin sop ba lieh bad ba sada,
Kin spaiñ shi rynñieng bad shkor b'la suh khnang
Bad u tdong ruh kumjuh ba kin long kum ki blang.

U Sahsyngkhrip Doloi:

Ka la bha shibun eh da kynmaw ïa kane,
Ban pynpei thliew ïa ka bynta ki khmat ruh de
Khnang ba kin ïohi shai bad kin ym ïap op
Ba kin lah ban par kum ki blang thop shi thop.

U Ron Suchiang:

Wat khuslai shuh ïa kita baroh ki kam
Ngi la dep pynbiang bad leh ïa kamram,
Kaba ngi dei mynta ka long ba ngin tip

La ki Manar ki la poi ne em ha madan
Khnang ba ngi ruh ngin mih noh nangne kloi lan.

U Kyrdeiñ Saïo:

Ka jaka ba ngi jied ka long ba paka
Ba na hima Manar ju ïohi shynna,
Ki Manar kin mut beit ba ki dei ki blang tlem
Phewse da khynnah b'la pynriam blang kin dem,
Kin ym poi pyrkhat ïa ki buit ba la phnang
Ba ngi la pynap shangkawiah b'la mang.

U Sahsyngkhrip Doloi:

Tangba shuwa ban poi harud wah Umpyai
Bthah ïa ki rangbah ban nym leit sha jngai,
Ban ieh shuwa ïa ki blang hangta ha madan
Ban pynpaw ha ki Manar ba blang ki dang bam phlang,
Lym kumta khlem pep ki Manar kin ithuh
Ba kim dei blang shisha jingthmu jong ngi kin sngewthuh.

U Ron Suchiang:

Hooid Doloi ngin leh kumta thik kumba la bthah!
Kumba phi la kwah ngan kynmaw ïa jingbthah
Kata ka khubor sha ki rangbah ngan rah
Ba ki khynnah riamblang ha shiliang kin sangeh.

Act III

Scene - III

(Ha madan Manar harud ka wah Umpyai, la thaw ka rynsan ba kyrpang ïa ka Syiem Latympang, U Doloi Bouhlanu Chadap Manar bad ki myntri, bakhraw jong ka, kham pajih na ka jaka ba shong ki paidbah. Don hangta ka Syiem Latympang, U Doloi Bouhlanu bad la ki myntri, ryngkat bad katto katne ki rangbah na Changpung).

U Bouhlanu Chadap Manar U Doloi: (Ha Ki Changpung)
Nga tharai kan bha ngin sdang noh kham kloi
Ba ka sngi ba kyntang ïa ngi ka la poi,
Khnang ba ngin ïoh ïabam ban ïoh ïadih sngewbha
Ban kynhoi ban risa bad ïoh ïa biria,
Ban leit phai sha ïing shuwa ban ïong reiñ
Ban ïoh pynjah thait lashai ban leit trei keiñ.

U Ron Suchiang:
Lada long te Doloi ngin ïaap sa shiphang
Mynta dang ïeng eh ka sngi bad dang shit kyrang,
Ieh kan da kham noh keiñ sa khyndiat ka sngi
Ngin sdang noh ïa ka kam bad jingthmu jong ngi
Peit ki thie ki blang lieh la wan ñiah ïa ki
Kumne ki la poi ka kñia ngin pyndep da ki.

(*Kynsan kynsan ka Latympang ka kyndit haba ka ïohsngew ïa jingïapyrta ki khynnah bad phai ki khmat sha Manar*).

Ka Latympang:
Wow ko mei ko pa jong nga! Balei kumtei
Ka tdem aïu sha katei kat katei?
Ba mih na shnong jong ngi nangtei!

U Mon Phyllei:
Shish! phi Syiem, phi kren bieit lei kumta?
Ka dei ba thang ñiut thang ñier ha lyngkha!
Imat ki nongrep ki khlem kloi pynlip
Ba dang sah ding keiñ ba ka sa mih tdem,
Wat leit khuslai Syiem, koit ym lei lei phi!
Ynda phi tieng eh te ngin leit peit ma ngi.

Ka Latympang:
Em phi ngam i kop shuh ba dei tang ka tdem!
Ba mih na ki ñuit to da peit thuh bha!
Ko Chrong, ko Khian myntri, to da peit bniah seh
Ngam sngew lah ngeit shuh, nga sngew phieng ka khlieh!

Nga sngew dohnud la phaloh kum ki dew ka duriaw
Wow! Ko Blei trai kynrad da kumne ngan piaw?

U Khian Chadap:

Hooid Syiem kynrad kaba phi ong kaba dei!
Kam i kop shuh ban ong tang ka tdem thang ñuit,
Peit ka suiñ bneng ka la saw u lyoh ïong u la paw
Khlem pep ka la dei jingpluh ding ba shyrkhei,
Aïu mynta ngin leh to ïarap A Blei!
Ka apot aïu sha ba ha shnong jong ngi la jia?

(*Ka Latympang ka hiar na rynsan bad phai sha la ki paidbah ba la sngew klumar hi thlim ban ïohi kat kata ka ding ba shyrkhei ha la shnong; kyndit ka ïohi ïa ki Changpung ba ki ïakraid ïa u shyiap ban sei ïa ki waitlam ki sum ba ki la buhrieh lypa*).

U Sahsyngkhrip Doloi:

Sei kito ki waitlam ar liang syrti (*Ha ki briew jong u*)
Sei kito ki sum ba la buhrieh ha shyiap!
Pynïap naphang lin wat leit kheiñ snep ïa ki
Manar bieit phi la liat ha ka jingriam jong ngi!

(*Ha kat kata ka saw ka sian ka Latympang ka la hukum ïa la ki briew kiba lait im ban ïaphet krad nangta katba don la ka buit ka bor*).

Ka Latympang:

Wow la shet shukor ki Changpung dusmon!
Kloi lan lum shirup ma phi katba don
Ngin phet rieh sha khlaw, kito ba lait im
Wow! ka snam ba shyrkhei khun hajar nga i triem!
Wow! Ka apot sepsngi dusmon aïu sha?
Ban shet bad ban phon kynthei kum ïa nga!

U Sahsyngkhrip Doloi:

(*U la hukum ïa la ki khla kaiṿait ba kin pynïap naphang katba u dang ïohi ba ki kynthei khynnah ki dang ïamareh sakma*).

Pynïap shuwa ïa baroh khmat rangbah!

Shish! ka kynthei lei kan phet shano kan lah?
Da kumne ka la hap ha ka shrip jong ngi
Wat khuslai ngin kurup ïa hima jong ki!

(*Ka Latympang ryngkat la ki briew ka la bynñiaw haduh katta ïa ka jingshah pah shah phon jong ki ha ki Changpung*).

Ka Latympang:

Wat la nga long tang ka kynthei ba bor ngam don
Dei tang jingpynbieit jingkhroh bad jingphon,
Ka snam kan sa ud bad tyrut kan sa bud!
Ïa phi ko Changpung uba khlem dohnud!
Ïa, tang ban lait im ngin phet ïap phet im
Ngin sa ïa peit hadien, tang ban sah i mynsiem.

(*Haba u Sahsyngkhrip Doloi um shym ïohi shuh ïa ki nong Manar kiba dang lait im, u la nang pyrkhat ba ki la ïap lut*).

U Sahsyngkhrip Doloi:

Katto te ka la ïaïap lut phlaiñ mo!
Kato ka Syiem kan lait phet shano?
Kan sa ïap ha lynti ynda la thait ban phet
Kane dei ka sngi ba ngam lah shuh ban klet!

(*U phai sha u Mon Phyllei, u Khre Lamare bad u Kyrdeiñ Saïo*)

Ïa phi baroh lai ngut ngan sa ai khusnam
Na bynta kane jingjop thma phi wallam.

Baroh Lai ngut:

Khublei ïa phi shibun eh Doloi badonburom

U Sahsyngkhrip Doloi:

Nga la kmen tyngeh ba u Bouhlanu u la ïap
Ïa ka khlieh jong u rah sha Changpung!
Ban ïathuh h'u paid ba ngi la jop thma;
Ngam shym ïohi shuh ïa ki myntri jong ka
Ngi dei ban leit thwet shano ki la poi
Mait naphang lin kynthei ne shynrang.

(*Nangta u Doloi u la bteng bad ong ha u Mon Phyllei*)

Naduh mynta ka sngi ka kur jong me
Khnang ba men bit hadien habud nangne,
Kan ting kur ting jait noh bad ki jait Mynso
Ban trei bad ban bat ïa ka kam Doloi mo!
Yn ai bat ka niam ka rukom tang ha me
Ïa ka rep ka riang ha u Khre Lamare.

U Khre Lamare:

To Doloi kynrad ba sbun katta nga pdiang hun
Nga sngewnguh ïa phi khublei shibun!

U Sahsyngkhrip Doloi:

Ka kñia ka khriam katba ym pat dep
Ym bit bet symbai ban thung ne ban tep!
To kynmaw ko paidbah Changpung ïa kane
Ba ïa ki kynja bat niam la ai ha ki Lamare;
Ïa me pat Kyrdeiñ yn ai ki "Le Myndo"
Ki long lai lyngkha ba heh bad ba ïar
Ba ngi la ïoh knieh na ki nong Manar.

Act III

Scene - IV

(Ha ka jaka ba ka Syiem Latympang bad ki briew jong ka kiba la lait im. Ka Latympang ka duwai phirat ha u Blei Nongbuh Nongthaw bad sngewnguh eh ba khyndiat ki briew jong ka ki la lait im).

Ka Latympang:

Nga nguh ha me ko Trai Nongbuh Nongthaw!
Ba me la ri sumar ïa ngi ban im bad lait thaw
Hapdeng kat kato ka saw bad ka sian,
Ngi la shah shet kylla ha u nongshun nongpen
Ale ko khun hajar baieit jong nga!

(Ka khot ïa baroh kito ki nongbud ba la lait im)

Ïa ngin kiew halor u tai u lum bud ïa nga!

U Chrong Chadap Manar:

Syiem kynrad jong ngi, ngi la bud ïa phi
Ngi da ieit ruh naduh ka mynsiem ïa phi
Kat kaba phi ong ngin kohnguh ïa phi,
Hukum Syiem kynrad ngin leh aïu ma ngi!
Ngin leh mon sngewbha tang namar jong phi
La ha ïap ha im ngin don ryngkat bad phi.

Ka Latympang:

Em ko paid kynrad bashisha jong nga,
Ym namar jong nga, hynrei namar jong ngi lang
Peit kine artylli nga don ki 'nampliang
Bad u ne uwei pat u 'namlaidong!
Ngin ai keiñ ha ki ban buh ka jingtim
Ïa ki Changpung b' la shet shukor ïa ngi im im.

U Khian Chadap:

Kaba dei Syiem kynrad kaba phi la ong
Ka jingtim kin ïoh mad la long katba long!
Ki la pynlong 'lang kñia ïa paid ki jong ngi
Nga sngew ki la pynlong blang da ki briew jong ki;
Ki pynriam lieh ïa ki bad pynthame ïa ngi
Ki kynthoh ruh de ïa jingshida jong ngi.

Ka Latympang:

(*Ka rah ïa uwei u 'namphliang sha jrong shuwa ban siat*).

Ko Changpung shet shukor nga smai bad nga nam!
Ka shnong jong phi kan shong tyrut da ka snam!
Jingïaleh ma kynti, jingpynïap ruh de
Kan khie skong hangta ka jingshet kylla de!
Phin ym ïoh shuh ruh ïa ka shongsuk shongsaiñ
Ka dujok ha pyrthei phin da shaïong ngaiñ!

(*Ka siat artad ïa uta u khnam da kaba tan ïa ka ryntieh bad uta u khnam u hap ha u Lumpdang*[5] *ha ka jaka ba la tip kum ka Pdeiñ Kdoh Kule. Te ka Latympang ka la buh ïa uwei u khiew*

---

[5]*Ibid.* p. 282.

wyrnai bad ka tyngka pliah.[6] *Ka la thung ruh ïa uwei u mawpud hangta; hynrei hadien ba la suit la shor la shem ba kata ka jaka kam pat biang ban seng hima namar ba ka don marshiliang bad ka shnong Manar. Kumta ka la siat biang sa shisien sa uwei pat u khnam bad u la leit hap ha u Lum Tiniang*).

U Chrong Chadap Manar:

Ka jingkhlaiñ jong ka Syiem jong ngi palat ïa bor rangbah
Shaduh shane ka lah ïa u khnam ba kan pda!
La dei ki 'tien hok b'la smai na dohnud
Ba ka bishar Blei te ha ka kan bud.

Ka Latympang:

Hooid khun hajar jong nga, mynta
Ngan siat sa uwei ngan da ïapan kumta;

(*Ka sei bad shuwa ban siat ka la khapbrip ki khmat bad khmied sha bneng*)

Phi ki jait Sungoh, ïembon bad Suchiang Madan
Phi la shet shukor ban riam blang ha madan!
Na jait jong phi pateng yn mih kiba blaid blaid,
Phin shitom ban peit bad rit ruh ki khmat;
U shñiuh ruh un lieh bad un i kynsha
Na ka daw jingdonkti ban shet kylla ïa nga.

(*Ka pyllait ïa u 'namphliang ba ar bad leit hap halor u Lum Tiniang sha Mihngi na ka shnong Raliang*).

U Khian Chadap:

U khnam te imat u la her jngai bha,
Katba dang jngai nang bha ban pynïar la hima

(*Ïa ngin ïaleit peit bad buh ïa u mawpud sa uwei hangta*).

Ka Latympang:

Nga dap da jingkmen ba mawpud ngin sieh
Halor Lum Tiniang, ba la siat da 'Nampliang;
Sa une uwei u 'Namlaidong ngan nam
Ngan da duwai ruh ba lynti un lam,

---

[6] *Ibid.*

Ngi la shah ban beiñ ngi hap ieh la muluk
Ha ka kti shet shukor u nongshun un ym suk.

(*Ka duwai kyrpad ba kat shaba utei u khnam un poi kan seng ïa hima thymmai hangta, bad ba uta u khnam laidong un da pynpaw dak, la u hap halor Lum, ne ha u Maw u Dieng ba ha kata ka jaka ba u un hap kan da kad lai liang wak khnang ba kan seng ïa ka duwan Blei bad ka hima thymmai sawdong jong ka; ka siat artad*).

U Chrong Chadap Manar:

Wow ka jingsawa uta u khnam wiaw!
Nga tharai u la suh sha jngai bah de siaw
Ïa ngin ïaleit bud myntri ba ngin shem,
Hangno u la hap ngin leit da jingkmen;

(*Ki la mih ban leit, ka Syiem ruh ka la leit lang hadien ba ki la ïaid jngai bha ki sa lapdien ïa kata ka jaka ba hap uta u khnam kaba ki khot hyndai da ka Hula Ïongkynshur, mynta ki khot ka Maitdeiñ Ïongkynshur ha shnong Wyrto don kiba khot ïa kane ka jaka da u Lum Le-tno hadien ba la pait lai liang wak u mawlong mawteh da ka jingsiat ka Syiem Latympang; dei ha kane ka jaka ba hap uta u khnam ba ka siat bad la khot ïa uta u Mawlong ba la kad lai liang da u Mo-le-tno*).

U Khian Chadap:

O! Ïa u khnam hangne ngi la lap
Ka jaka ba pdeng hangne u la hap,
Peit une u Mawlong lai liang wak u la kad!
Katto ka jingeh ka jingim ngi la mad
Jingkyrpad Blei ka Syiem la urlong shisha
Mynta dei hangne ba Syiem kan seng hima.

Ka Latympang:

Te naduh mynta khun hajar jong nga
Dei hangne keiñ kata ka jaka ba paka,
Ba la kad Mawlong Mawteh na une

U khnam laidong ba nga la nam te!
Yn khot keiñ naduh mynta da u "Lum Le-tno"
Ngan thaw duwan Blei bad ngin suk katto.

U Chrong Chadap Manar:

Hooid, kaba dei kata Syiem kynrad
U Blei u la sngap ïa ki jingkyrpad,
Ka long ba dei hok ban buh duwan dupat
Ban leit beit sh'u Blei ka duwai ka phirat.
Ka kñia ka khriam ai kan long paka
Ba blei Ryngkew un kmen un sngewbha.

Ka Latympang:

Hangne ruh sawdong hima ba ngin seng
Ngan lum katba dang ïadon ei ki longkñi,
Ngin ïalum de khroi ki bakhraw ki myntri
Ban ïoh suit ïoh shor ban tang hima noh hi;
Ka Ilaka ba ngin khot ka "Shiliang Myntang"
Hangta suki ngin tei ka paki ka dulan.

(Hadien ka tang hima, la tei jai ïa ka ïing armala halor u Lum Pdeiñ Kudia hadien ka Pynthor Latuba[7] na ka surok Thangraiñ sha Wyrto; la ker baroh sawdong ïa ka hima thymmai da ka kut ba skhem bad ba khlaiñ bha).

U Khian Chadap:

Hooid Syiem ngin trei shitom mynta
Ba hima thymmai kan long kaba sei soh bha.

Act III

Scene -V

(Hadien ba ka rep ka la phuh bha, ki khun ki hajar ki im suk ha ka rep ka riang hynrei ka Syiem Latympang ka dang don hi i jingsahnud, namar hadien katto katne ba la long bad seisoh bha ki hali ki hator kata ka hima thymmai, ka la ïoh jingujor na u

---

[7] *Interview* bad u Patsha Dkhar na Wyrto.

Syiem Mukroh hana ba ka la tab ïa u pud u sam jong u. Kumta ka la don ka jingïapynbeit pud da kaba ïakut ba kin shu ïatied da ka dieng-khun kat sha ba poi jngai bad jar uba ne kaba rem kin shah pynïap ha u ne ka nongjop. Kata ka dei ka jingkwah jong u Syiem Mukroh uba la sngewskhem ba un jop beit sa ïa ka kynthei. Dei hangta ba Latympang ka la jop bad sieh la u Mawpud mawsam da lai tylli ki lama.[8] *Ïa uta u lum ba pynïakhlad ïa ka hima Mukroh bad ka Shiliang Myntang la khot u Lum Sehlama ha kaba ïa ki thliew sieh lama dang lah ban shem haduh mynta. Ïa u syiem ka Mukroh la pynïap bad u hati ba u shong u la kylla maw. Lah ban shem ïa u haduh mynta. Hadien kane ka jingjia ka Syiem Latympang ka la lum ka dorbar ban pynpaw la ki jingsngew).*

Ka Latympang:

Peit shane phi baroh khun ki hajar jong nga
Wat hadien b'la dep seng thymmai ïa kane ka hima,
Nga dang don jingsahnud ïoh don biang u nongshun
U ban i kwah ïa hali, ïa lyngkha ba ngi rep
Ngam kwah shuh ban ïai jia thma kumba la dep;
Ngam kwah ruh ngin thame bad shu shoh tyndep.

U Chrong Chadap Manar:

Ngin ïaleh katba lah ban phikir bad husiar
Ngin da tai sani bha jingshah pynbieit ngin kiar,
Ban ym liat shuh kum mynshuwa ha ka shrip
Shuwa ba ngin rai ngin da tai ba ngin tip,
Uno u nongshun bad uno dei u lok
Horkit hordang ngin ym leh bieit shuh syrtok!

Ka Latympang:

Nga kubur ïa kata, dorbar kumne ngan khot
Ba bnai Risaw la poi ba dei ka por ot,
Nga kwah ban kyrpad ïa kine ki nongrep
Ba kin leh shitom ka kam kin pyndep,

---

[8] *Ibid.*

Na pynthor wah Kynshur kin kit ïa u kba
Sha "khlieh-liar-smer" kin pynpoi ïa uta.

U Khian Chadap:

Kaei Syiem ba phi kwah ban ong ban thew?
Ngan khot keiñ ïa uwei na ki ban pynsngew,

(*Rung u myntri bad nongrep ryngkat shikhoh u kba, la don lypa u shylliah ba la siang hangta*).

Ka Latympang:

Theh keiñ ïa u kba ha une u shylliah
Phi pat pyndap kba da uwei pat bad leit rah,
Ngan tang keiñ hangne lada une u shylliah
U kylla maw, ynda phi wan phai na shata,
"Ka mut ba katba nga dang im ïa kane ka hima
Ym don shuh mano ruh ban pynkhih ïa ka."

U Nongrep:

Hooid Syiem ngan leh kumba phi hukum

(*U theh artad ïa u kba halor u shylliah bad leit kit da uwei pat, ynda u la wan phai u la sngew phylla shisha ban ïohi ba ki ktien ka Syiem ki la urlong shisha*)

Wa kaba phylla! How to wan peit ko lok!

(*u khot ïa ki para nongrep*)

Hangne mynne shiphang nga la theh,
Ïa la u kba shi khoh halor u shylliah
Kumno mynta pat la kylla maw pynban!
Jingong i Syiem imat kan sa urlong,
Hooid, da shisha to ai kumta kan long.

Ka Latympang:

Khun hajar jong nga to duwai ba kan long
Kumba la ïapan ha ka 'tien hok 'tien sot
Ngin suk kynjai ban kamai ïa ka hok.

Act IV
Scene - I

(Ha ïing ka Syiem Latympang, don ka Syiem Latympang kaba dang shongkai ha la kamra kaba phai khmat sha ka pyntha Latuba).

Ka Latympang:

Wow ka sur jongno kaba ih bad sngew thiang sat!

(ka leit ban jngoh bad khmih na baranda armala jong ka kamra jong ka)

Wow nalor ka sur, jingbhabriew sa ka dur!
U jongno u khun, u jongno u kur?
Jingbhabriew kat u 'naikhatsawsynñia!
Nga kyndeh u klong snam! A! balei kumta?
Ngam ju sngew la katta nga la shong samla!

(Ka khot ïa la ka nongtrei, rung ka Ramai Kso bad ka nguh ngon ïa ka Syiem).

Ka Ramai Kso:

Syiem hukum, phi donkam aïu phi khot ïa nga?
Nga nang mut don briew ba phi ïa khana
Nga ïohsngew bnom shi bnom ba don ba kren briew
Pynban tang ma phi hangne wei briew.

Ka Latympang:

Nga kren wei briew, nga ïohi dur phylla
Nga ïohsngew sur ba pynkmen dohnud jong nga!
Nga kwah ban tip, u dei uei u thie?

(Ka kdew artad sha lynti ban leit sha pyntha Latuba)

Nga la bieit ïa ka sur bad maiñ shynrang ba u don
Nga kwah phan ïathuh kur jongno u dei?
Ban tip shaphang jong u kyrpang nga sngew dei.

Ka Ramai Kso:

(Ka jngoh nangta na baranda armala shata sha pyntha Latuba ka ïohi ïa u samla uba bha briew shisha bad uta u dei u Miat Rynsut Pala).

O... phi mut ïa u thie mo Syiem kynrad!
U thie u samla u dei na ka kur Pala
Ka kyrteng jong u ka dei u Miat Rynsut!
Uba trei shitom u long u khun duk
Ban pyndap la para la ka kmie ba tymmen,
U sah u shong hangtai ha them Rmen.

Ka Latympang:

Mai, pha long ym shuh tang ka nongtrei jong nga
Ïa pha nga la sngew kum la ka para,
Te ha pha mynta nga da kwah ban phla
Nga la shah khring noh ha sur bad ka dur,
Jong u thie u rangbah ïa lyngkha b'u lur
La oh shynrang ïa u, naduh dur haduh sur.

Ka Ramai Kso:

Phi mut ban ong kumno Syiem?
Aïu ba ka dohnud jong phi ka kwah
Kaei ngan ïarap ban pynthanda ïa ka?
Daei ba ngan sopspaiñ ban lait ka lynga?
Ong Syiem kynrad nga tip dohnud samla
Ka phaloh da ki dew ka jingieit ba nylla!

Ka Latympang:

Mai, pha la sngewthuh shai ïa dohnud samla
Ngam ju don por ban sngap sur ha por mynshuwa,
Ha ki snem ba la leit nga pyrkhat tang ban trei
Ngam don por ban pyrkhat namar ka lawei!
Nga pyrkhat tang la ki khun ki hajar ka hima;
Ngam don por ban pyrkhat ba nga dei ka samla.

Ka Ramai Kso:

Kaba dei Syiem kata nga ruh nga ïohi
La katta ki snem ba nga la shong bad phi,
Phim pyrkhat la jingim kata nga ïohi
Phi pynlut la ka por la ka hima ban ri,
Ka por te la dei ban pyrkhat ïa lade
Ba phin suk ruh lawei katba por dang sule.

Ka Latympang:

Nga la ju ïohsngew ïa ka kyrteng jong u
Miat Rynsut Pala bad maiñ rangbah jong u!
Jingbhabriew ki ong ym don te ban thew
Ynda nga ïohi nga la ngeit ba la sngew,
Ka kam ba u trei nga la peit thuh bha
Mariang ruh ka kmen ha pyntha Latuba.

Ka Ramai Kso:

Ka jingieit ban rwai bad jingieit ban siaw
La bna lut te Syiem ha kane thaiñ jong ngi,
U rwai bad u siaw te lynti lynti
Katba u dang ñiah ban lum la ki jingri,
U long te u briew uba shida shisha
Ym ju don ba nud ïa u ban kren danda.

Ka Latympang:

Te balei pat kane dohnud ka jong nga?
Ba ka par da jingsyaid bad ha pha nga phla,
Tang shu ïohi ïa u ryngkat bad ka sur
Nga sngew kum magnet ïa jingieit la pynpur!
Hato ka kynthei ka lah mo ban ieit shuwa!
Haba ma u, um tip ïa ka jingsngew jong nga?

Ka Ramai Kso:

Ha ka 'lei jingieit te Syiem kynrad jong nga
Ym don Syiem patsha ban synshar ïa ka,
Wow ka 'lei jingieit la duk ne riewspah!

Ha jingbhabriew jong ka mano bym ïap ngiah?
Map ïa nga Syiem kynrad lada nga kren stad
Nga kren te shisha ba jingieit nga la mad.

Ka Latympang:

Oh phan ong du kumta, jingieit pha la mad!
Phan ïarap lem ïa nga ïa jingieit ba ngan wad?
Khie leit wad jingtip baroh shaphang jong u!
Ïa tynrai ka kur bad ïalong ïing jong u
Nga kloi ruh ban kit lada ïa nga u mon
Ka spah bad burom ngan ai ha u katba don.

Ka Ramai Kso:

Nga tip bha shaphang jong u Miat Rynsut
Nga ithuh ïa ka Phlo, ka para kynthei
La shiphew snem mynta u kpa um don shuh,
Ki im ha ka duk, ka kyrtan bad kyrduh
U shong samla sah ba u hap ban bsa
Ïa ka kmie la jong bad saw ngut ki para.

Ka Latympang:

O! Nga da sngew synei ïa jingshem shipa!
Ïa u nga la thung Syiem ha dohnud jong nga
Ngan ri ïa ka kmie bad ïa ki para,
Lada u un long u patsha jong nga! (ha ka Ramai Kso)
Ïa ka para pha ong ba pha ithuh bha?
Pynpaw ha ka ïa u Miat nga ieit shisha.

Ka Ramai Kso:

To kata Syiem kynrad ïa ka lad ngan wad
Ïa Khubor ba phi kwah sha ka ba ngan rah,
Ngan long mensuhsyntiew namar jong phi
Ba jingieit ba tlem kan pynhun ïa phi,
Ngan da sei ktien jali jaum ban pynngeit
Ba jingieit jong phi u soh thiang phin ïoh kheit.

Ka Latympang:

Ha pha Ramai ba nga shaniah nga phla
Jingshem mynsiem jong nga ïa u thie u samla,
Ha u syndon mynta nga da kwah ban phla
Jingshlei ka dohnud da jingieit ba nylla,
Nga blaw marwei, ïa dohnud jong nga la kem
Ha jingieit kaba tlem nga duh thiah duh dem.

Ka Ramai Kso:

Nga sngewthuh eh Syiem balei phi sngew kumta
La rong noh ïa phi sha ri ba maïa,
Ka ri kaba shong da 'lei jingieit suda
Ka ri kaba dap tang jingsuk shisha;
Ha ri ka jingieit don tang jingsuk bneng
Kaba ha pyrthei bad l'u baieit phin shem.

Ka Latympang:

Sngap shane Ramai nga don ban ong ha pha
Ka miet kan kynjah ngan dap da pisa lynga,
Khie leit hi mynta sha pyntha Latuba
Khie leit ban ong ïa u Miat Rynsut Pala
Mynta hi ka sngi un wan sha ïing jong nga!
Nga kwah da lade la jingieit ba ngan phla.

(*Mih ka Ramai Kso sha pyntha Latuba ban leit khot ïa u Miat Rynsut kumba la bthah ka Syiem*).

Act IV

Scene - II

(*Ha pyntha Latuba, don u Miat Rynsut Pala uba dang lur la ka lyngkha ryngkat ka siaw, rung ka Ramai Kso*).

Ka Ramai Kso:

Bah Miat, nga dei ka shakri jong ka Syiem
Nga wan hangne mynta ban wanrah ka khubor,

Syiem ka kwah dik dik ba phin wan sha ïing Syiem
Sngewbha wan khnang ïoh Syiem kan pang mynsiem!

U Miat Rynsut Pala:

Khie ong ïa ka Syiem nga long uba bunkam bha
Ngam don por shisha ban leit kai sngewbha,
Nga hap trei shitom ban pyndap bam ha ïing
Ïa i mei jong nga bad saw ngut ki para!
Mynsngi nga wan lur, mynmiet nga dung kba,
Nga thaiñ kriah, mula bad thlieh thri ban khum kba.

Ka Ramai Kso:

Kumno kumta Bah phi nud ban ai daw?
Phim tip ba ka Syiem ka diaw bad ka blaw,
Kumno ngan leit ong ha ka ba phim don por?
Phim tip ka khmih lynti ïa por ba kordor!
Ïa seh Bah Miat, wat leit kyrngah ban leit
Ka por kan batai bad la u soh phin kheit.

U Miat Rynsut Pala:

Wow! Ko kong kynrad balei phi pynbor?
Ïa nga uba duk uba kit la lyngkor
Ngam don por shisha ban leit kai sngewbha
Nga jrem bad nga thait ynda wan na lyngkha;
Wat la nga lait por, ruh hangno ngan shlan
Ban leit kiew hangtei ha ïing paki dulan?

Ka Ramai Kso:

Phim dei da lei lei ba phin sngew kumta
Ka Syiem kaba bha mynsiem katta katta!
Dur bad jinglong jong ka ki ïaïaid ryngkat
Phin hun ka dohnud ynda phin ïashem mar khmat;
Khlem artatien ka ruh kan ïoh jingsuk mynsiem
Ha phi kan pynpaw balei ka khia mynsiem!

U Miat Rynsut Pala:

Nga long uba duk, u rangli u juki
Hangno ngan kot dor ban leit sha ïing ka Syiem?

Nalor jingkit khlieh ruh ïa la ka ïing,
Nga tharai ngam lah ban leh ïa kaba phi kwah!
Ym dei ba nga kyrngah ïoh phi mut nga saitlah
Ka banse ka thombor wat ïa kaba ngim kwah.

Ka Ramai Kso:

To kata Bah Miat, nga la sngewthuh mynta
Ngan ym bun ktien shuh por jong phi ngan ym tuh,
Sha ka Syiem ngan leit, jubab jong phi ngan ïathuh
Nga tip shai ha ka ki long ki jingtynjuh!

Act IV

Scene - III

(*Ha ïing ka Syiem Latympang, don ka Syiem, rung ka Ramai Kso*).

Ka Ramai Kso:

Syiem kynrad nga la wan na pyntha Latuba
Ka khubor b'la phah da u Miat Rynsut Pala,
U ong um lah wan shane kumba phi la bthah!
U don bun ki daw kiba pynlong ba um lah;
Nga la pynbor ïa u ba um dei ban saitlah
Hynrei nga ïohi shisha jingtynjuh ba u shah.

Ka Latympang:

Ani wow! Ko mei balei dohnud sngew ban bthei?
Ngam kwah eiei shuh hangne ha pyrthei!
Nga bakla nga tyrwa da nga ka kynthei?
U sngew bieit ngim pat ithuh iwei ïa iwei!
Ngan leh kumno keiñ ba ngan ïoh phla ha u?
Ïa jingieit ba rhem nga la shoh jadu!

Ka Ramai Kso:

Syiem kynrad balei phi kren kut lad pynban?
Ngin wad lad da kumwei ba sha phi un wan

Da bam da dih seh ba phin shait phin khlaiñ,
Phi la kylla dur, khuslai ha phi ki paw
Nga ithuh shai kdar phi dap da jingblaw!
Phi la lip rong ka dur jongphi ka pynpaw.

(*Rung u Khro Chadap u Kñi rangbah ka Syiem Latympang*)

U Khro Chadap:

Kumno pyrsa balei kumne phi i lynga?
Ïathuh keiñ ha nga u longkñi longkpa
Kaei keiñ ka wit kaei keiñ ka wa?
Kaba pynthut ïa phi haduh dur phin kylla!
Wat buhrieh na u kñi bym ju bit to phla
Ngan kyrshan ngan kit ïa ka shon ka khia!

Ka Latympang:

(*Khie Ramai khreh bam ïa i Marangbah, ka bthah ïa la ka shakri*)

Marangbah baieit, kumba phi la ong
Ngam dei ban buhrieh ïa jingwit ba nga don,
Nga sngew eh shirukom ba haphi ngan ïathuh
Hynrei hano ngan phla kmie kpa ngam don shuh!
Te ka daw ka long ba nga la ïap mat palat
Ïa u Miat Rynsut Pala ki khmat nga la shat.

U Khro Chadap:

Dei na kata ka daw mo ka khmat phuh samrkhie
Ka la duh noh shipor na dur jong phi te!
To ieh ïa kane ka kam ha nga u kñi
Ngan pyndep ma nga, to wiat bad to rkhie!
Ha ka jingshisha ha nga shuwa phin ïathuh
Ha shuwa ba kynthei la jingieit kan tynjuh!

Ka Latympang:

Map ïa nga Marangbah, nga la kum bakla
Ngam lah synshar te ïa ka dohnud samla,
Ïa kane nga la phla ha ka Ramai Kso

Nga la phah ruh de sha pyntha Latuba,
Ban leit sha u Miat ban wer kai ruh de
Ba un da dep trei un wan kai shane!

U Khro Chadap:

Phi wat khuslai shuh kumba nga la ong
Ngan bah khlieh ma nga long katba long,
Weng noh lyoh ba dum na dohnud jong phi
To kmen noh katto, to da bam da dih,
Da thiah suk kynjai kumba phi ju leh
Phim donkam shuh la dohnud ban kyndeh.

Ka Latympang:

To kata Marangbah, ngin ïabam ja ba la khreh.

(*Hadien ba la dep bam, mih noh u Khro Chadap ban pyndep ïa ka kam ba ïadei bad ka pyrsa jong u ka Syiem Latympang, u la swar bha ïa ka jinglong ka akor jong u Miat Rynsut ryngkat ka ïing ka sem jong u na u paramarjan jong u Miat uba dei ruh u paralok jong u, u Dawan pala uba long ruh u kñi kur jong u Miat Rynsut Pala. U la tip ruh na u ïa ka jingduk jingkyrduh ka ïing jong u bad ba ki la sah khynnah bad ym don kñi trai ne don kpa shuh*).

Act IV

Scene - IV

(*Ha ïing ka Syiem Latympang, don ka Latympang ha kamra shongkai, rung u Marangbah jong ka, u Khro Chadap*).

U Khro Chadap:

Kumno pyrsa phi la sngew mynta?
La kham phngaiñ em ka jabieng jong phi?
Nga la leh la kamram la jong kum u Kñi
Ban kylli pyrthew kumba leh ki longshuwa
Shuwa ban poikha longïing dei ban tip bha!
Ban lait na longjot khamtam ka sang ka ma!

Ka Latympang:

Hooid Marangbah nga sngewthuh ïa kata
Katne nga la rangbah bad nga la shong samla,
Nga ju kynmaw ba i mei i ong da khan bha
Shuwa ba ngan jam sha u pud poikha,
Nga kynmaw kyndiang ki kyntien jong i
Ngan bud ruh kumjuh ki jingsneng jong phi.

U Khro Chadap:

Nga la dep ban kylli pyrthew jinglong jong u
Na u lok ba nga ieit bad ithuh bha ïa u,
Jingbha ka akor kat u Miat te ym don!
Ka longïing ruh ki ong kaba donburom;
Ka kmie kaba pli ka la tymmen mynta
U Miat u hap trei ban bsa la ki para.

Ka Latympang:

Hooid, Marangbah nga la tip ïa kata
La ïathuh ha nga da ka shakri jong nga
Nga sahnud mynta la un treh ïa nga?
Nga kloi te ban ïashan ïa ka ïing jong u!
La long katba long tang ban ai ktien ma u
Ngan hun jai Marangbah ryngkat jingkyrkhu.

U Khro Chadap:

Wat khuslai pyrsa mynta ka miet ngan pyndep
Sha ïing jong u te ngan leit khlem pep,
Kum u kñi u kpa ngan leit ban tyrwa
Ïa kane ka kam ba ngi kwah pynpoikha,
Ha ka jingshisha dei u rangbah ban tyrwa
Hynrei ngim don lad ban kheiñ dustur kumta.

Ka Latympang:

Khublei shibun eh Marangbah baieit
Nga tip phi kit khia namar ba phi ieit,
Phim kwah ruh ïa nga ban shu shoh jingieit

Hynrei ban da poikha bad u briew ba nga ieit;
Sa shisien khublei nga da sngewnguh shisha
To ai ba ki kam baroh kin miat kin bha.

U Khro Chadap:

Hooid keiñ pyrsa nga da ieit shisha
Phi long ka pyrsa marwei ieit jong nga
Katto phi la mad ki jingeh ha pyrthei,
Nga kwah phin suk noh ka jingim, por la dei
Ka rta la nang ïaid ban pyndier ym long shuh,
Ba la khun la kti phin ïoh ban thum ruh!

Ka Latympang:

To leit suk Marangbah ngan kit bok kit rwiang
Ba kam ba ngi thmu kin ïaid beit ïaid biang,
Nga ruh nga dang don ki kam ba sah teng
Ngan pyndep shuwa ïa ki bad ngin sa ïabteng,
La shibit hi mo khlem pep sa da wan ïathuh!
Ban suk ka mynsiem ngan ym sahnud shuh.

(*Mih u Khro Chadap bad kular ban wan ïathuh ïa ka khubor shaphang u Miat ha kata hi ka miet*).

Act IV

Scene - V

(*Ha ïing u Miat Rynsut Pala, don u Miat Rynsut u dang thaiñ kriah, rung u Khro Chadap*).

U Miat Rynsut Pala:

Kumno phi poi wan kai shane Ma?
Kumno phi ïashait hi mo ha ïing Ma?
Nga te uba bunkam ngam ju don por
Ka leit kai leit ïaid sha ki lok ki jor,
Peit seh na lyngkha sa ha ïing ruh kumne
Ki kam la ap lypa ba ngan trei ban sule.

U Khro Chadap:

Hooid, nga la ju ïohsngew jingbun kam jong phi
Mynta da la ki jong ki khmat nga la ïohi,
Ha ïing ngi ïashait phi ruh nga kyrmen
I la koit la khiah em i Bei tymmen?
Te nga wan khnang sha phi nga don ban tyrwa
Bad ka pyrsa jong nga phin treh ban poikha?

U Miat Rynsut Pala:

Nga la lyngngoh shisha haba phi wan shane!
Ngam ju kynmaw ba phin wan kai kumne,
Tangba ngi ki rangbah te ha la ki kam
Ngin ïoh por haei ban ïaleit ïawan!
Sa tang ha ki khep ba ki kam kyrkieh ki wan
Nga sngewthuh mynta keiñ balei ba phi wan?

U Khro Chadap:

Nga tharai nga dei ban pynithuh ha phi
Ha shuwa ban buh kato ka jingkylli!
Nga dei u kñi rangbah ka Syiem Latympang,
Ha phi u 'rangkynsai nga wan tyrwa khnang!
Lada phi dang lait luid nga kwah ba phin treh
Ban ïapoikha bad ka, nga ngeit phin suk eh.

U Miat Rynsut Pala:

Wow! Ko Ma kynrad phi ong lei kumta!
Kumno phi kloi la pyrsa Syiem ban tyrwa?
Nga long u ba duk u rangli u juki
Nga long tang u nongrep ba kamai shi damli!
Ma ka! Kat ka Syiem kaba don la hima,
Hangno ngan kot rynñieng ban nujor bad ka?

U Khro Chadap:

Koit! Kam dei te ïa phi ban pyrkhat kumta!
Ha ka poikha poiman ym dei te ka spah
Ha ngi u Khasi Pnar te dei ka longïing

Kaba bha, don burom bad lait na ka tieng!
Haba kur jongphi kam sang te ïa ngi,
Ka kur jong ngi ruh kam sang ïa jongphi!

U Miat Rynsut Pala:

Ma kynrad, to map ïa nga ïa mynta shuwa!
Ngan ym lah ban pdiang ïa ki jingtyrwa,
Ngam pat don jingmut leit ïing briew dang mynta
Nga dang don shibun ki jingkit la ka ïing,
Ngam kwah kin sah teng la ka ïing nga sheptieng
Lada ngan mih ïing noh mano ban bsa ha ïing?

(*U Miat u khot ïa ka para bapdeng, ka Phril ba kan wanrah ka tangduma bad pynkhreh duma ha u noi ryngkat u kwai u tympew ba kin ïabam katba ki dang ïakren*).

U Khro Chadap:

Nga la peit thuh bha bad tih ïa tyllong
Phi dei shisha u briew ba bha ka jinglong
Ka jingkit khlieh jong phi la ka ïing ka sem,
Ki long ki dak jong ka jingkyrmen
U 'rangkynsai namar ka Syiem dei ma phi,
Ka kyrdan ka jong phi dei jinglong jong phi hi.

U Miat Rynsut Pala:

Em Ma kynrad, to sngap jingkyrpad
Ngam lah te ban pdiang ïa nga to ai lad,
Ka burom ka ijot la ka kmie ki para
Ka shong eh ha u khun rangbah kum ma nga!
Ka lyngkor ban kit ka long kaba khia
Te kumno ngan ieh ïa ki ha ka shipa?

U Khro Chadap:

Nga sngewthuh bha jingkit khlieh ka jong phi
Hynrei to da pyrkhat ngi kloi ban ïasngap,
Lada burom ijot ka ïing phi long ban ïathuh

Ngin ïapyrkhat lang keiñ ym dei nga tynjuh;
To sa ai ktien ha nga bad pyrkhat sani bha,
Nga kloi ban ïashan ïa ka jingshem shipa.

U Miat Rynsut Pala:

Khublei kata Ma jingtyrwa sbun jong phi
Ba phin rap ïa nga ha ka duk ka shipa,
Ïa mynta hi ngam pat lah ban ïathuh kumne
Khie sa poisuk poi bha, sa thiah suk ruh de;
Ngin sa ïashem pat mo hadien katto katne
Ieh ngan da pyrkhat ryngkat i Bei ruh de.

(*Mih noh u Khro Chadap bad u ai khublei kylliang ïa u Miat Rynsut Pala hadien ba ki la ïadep bam kwai bad dih duma*).

Act IV
Scene - VI

(*Ha ïing ka Syiem Latympang, kaba dang shong kai ha baranda armala bad peit kai sha pyntha Latuba, ha ka miet shai bnai, rung u Marangbah jong ka*).

Ka Latympang:

Marangbah phi la wan! Kumno kato ka kam?
Balei phi i diaw, khubor aïu phi wanlam?
Ani! Nga sheptieng ïoh phi ong da kumwei!
U ong kumno u Miat, um treh ym dei?
Jahare! La pait ka dohnud jong nga katto,
Balei sha kumne ka apot sniew aïu mo!

U Khro Chadap:

Da sngap seh pyrsa wat leit laplah eh!
Eiei ngam pat ïathuh phi la da pynkut
Hooid nga la ïoh ïakren bad u Miat Rynsut,
U long u ’rangkynsai ba phi don jingmut
U la phla ba um pat don jingmut ban poikha,
Ki jingkit khlieh ha ïing ban pyndep u la phla.

Ka Latympang:

Ngan leh kumno ban pyntngen ïa dohnud pisa?
Ïa u nga la ieit ha phi Marangbah nga la phla,
Kumba phi la ong ka por kam shah shuh
Ïa u ruh shisha ngam lah pyrkhat ban duh!
Wad lad da kumwei kumno ban pynngeit
Ba un treh ban poikha ki matkylliang ngan kheit.

U Khro Chadap:

Nga la kloi te pyrsa ban pyrshang ban ïarap
Ban kit lem ïa jingeh ba longïing jong u ka lap,
Hynrei u ong koit! Un sa ai ktien hadien
Un da pyrkhat bad la ka jong ka kmie ha ïing;
Nga te nga don pat sa kawei ka lad
Ngin khot lut ïa samla ka hima sha ka lat.

Ka Latympang:

Phin leh aïu ban khot ïa ki samla kumta?
Ngam lah sngewthuh shuh ko Marangbah jong nga!
Don jingïadei aïu bad ka jingïapoi kha
Ne jingieit b'la theh ha u Miat Rynsut Pala?
Tang kane kawei nga thrang dei kata
Ba u Miat Rynsut u dei ban poikha bad nga!

U Khro Chadap:

Ko pyrsa baieit nga sngewthuh shai kdar,
Nga kwah ba phin tngen bad jingkhang kan plie war
Na kata ka daw nga la pyrkhat bha,
Ban pynlong jingkhawai ïa baroh 'rang samla;
Phi ruh keiñ pyrsa phin ïoh jied na kita
Uno phi ïap mat nga kloi ban pynpoikha.

Ka Latympang:

Kata kaba phi ong ruh ka dei Marangbah,
Hynrei phi tip shai ba tang ïa u Miat nga mon
Napdeng jong kita ïa u Miat ruh phin khot?

Te phi la tip shai ka khmat sha u ngan shat;
Da kumno ngan pynpaw ba nga mon ïa u samla?
Ba ngan tip ruh de ba un ym kyntait ïa nga.

U Khro Chadap:

Ha kata ka sngi ba ngin buh jingkhawai
Ngin da pynlong ka kyrpad ka phirat ka duwai,
Ba uba phi mon un long da rai Blei
Ba jingim jong phi kan ym lehnohei;
Phin pyndeng ha uta da kynjri ksiar la jong
Phin pynpaw ba phi ieit bad phin sumar kyndong.

Ka Latympang:

Phi mut ban leh kumba leh ki Hindu?
Ban jied da kynthei ïa u Rangsamla
Kaba ki ju ong ka Swaïamwara
Hato ka dustur jong ki Pnar kan pdiang ïa kata?
Wow ko Marangbah ngam tip long mo ban leh kumta?

U Khro Chadap:

Ym dei ba ngi bud ïa dustur Hindu
Kata ka Swaïamwara kan pher aïu
Kaba ngi kwah ka long ban ïoh ï'u samla
Uba phi phi ieit bad phi mon shisha.

Ka Latympang:

Katta la biang eh Marangbah baieit
Nga shaniah ha jingpynïaid u kñi ba nga ieit,
Nga thikna ba kam baroh ki don la u pud
Ngan ym don ka sahnud ruh hadien habud;
Kumba phi la ong ba ka dei ka mang Blei
Te ngan hun ka dohnud la ka bhah ha pyrthei.

Act V
Scene - I

(Ha ïing ka Syiem Latympang, ka shong marwei ha baranda armala bad ki jingmut jingpyrkhat ki her sha u Miat Rynsut Pala, balei u kyntait ïa ka tang na ka daw ka jingban ka duk bad ba u hap ban peit shuwa ïa la ka ïing ka sem. Kito ki jingkren bad u kñi jong ka ruh ki dang pynartatien ïa ka la ka lah mo shisha ban long ba u Miat un wan ne em sha kata ka jingkhawai. Ka pisa ka lynga, ka jabieng jong ka ka thnam da ki jingpyrkhat bad jingtieng; kumta ka la rai ban jop ïa ka dohnud jong u da ka buit. Ka shim ïa ka shakuriaw bad kynruh ïa ka ban khot ïa la ka shakri ba ka shaniah eh, ka Ramai Kso, rung ka Ramai Kso).

Ka Ramai Kso:

Phi khot ïa nga Syiem kynrad?
Kaei ngan leh na ka bynta jong phi?
Nga ïohi ka khmat phuh samrkhie ka la duh
Mynta la katno khmat bhabriew kam phuh shuh,
Ban kylli ngam nud nga long tang ka shakri
Nga nang mut la biang b'la wan i Kñi jong phi.

Ka Latympang:

Ale, shong hangne nga don eiei ban ong
Da shisha ngam suk nud kumne ka jia long,
Ïa pha nga shaniah bad sngewskhem ban ïathuh
Jingieit jong nga i'u Miat dap tang jingtynjuh;
Phan don kti lem bad nga ha ka shangkhawiah?
Lada sule kam ngan ai katba pha kwah.

Ka Ramai Kso:

Kaei mo kata ba phi ong shangkhawiah?
Mynno ko Syiem kynrad nga la ju saitlah?
Kaei ba phi kwah, la jingim ngan ïapli

Nga kheiñ kum hy'men wat la nga dei tang shakri,
Ngan thom lut ïa ki lum bad hiar ïa ki jur
Ban suk mynsiem ma phi kam aïu? Nga mynjur!

Ka Latympang:

Kumba pha tip nga ieit thep mynsiem ï'u Miat
Namar jong u nga kloi la dei ban tur ïap,
U long u patsha ba ha kut shadem nga sien
Dei tang ïa u la dohnud ba tlem tang shisien,
Nga la theh lut la jingieit naduh mynsiem
Ngam lah pyrkhat ban ieit shawei sa shisien.

Ka Ramai Kso:

Te kaei ngan leh pat Syiem kynrad jong nga?
Nga ruh nga khuslai lang bad nga sngew pisa
Ong ha nga kumne por ngan ym pynsyrwa?
Nga kloi eh ban kyrshan ïa phi da shisha,
Ha kano ma ka khep ngan tur beit naphang
Ïa kano ma ka kam ngan leh beit ha phang.

Ka Latympang:

Pynkhreh ka kriah ngin leit kheit jhur lum mynta!
Nangthie najan ka pyntha Latuba
Lada ba nga mut ka urlong shisha,
Ha pha ka spah nga kloi ban ai shisha
Nangta nga kular ruh ka ïing bha ngan shna,
Ba phan shong ba phan suk ka jingim jong pha.

Ka Ramai Kso:

Hooid, Syiem kynrad ngan leit pynkhreh mynta,
Ban hiar shathie sha pyntha Latuba
Kaei de ngi donkam ba ngin rah shata?
Ngan leit ban pynkhreh dopwai ban song ja
Shiphang nga la dep ja jingtah la ih lypa,
Ka um ha u klong ruh ka la don lypa.

Ka Latympang:

Nalor kita ba pha ñiewtang ban rah
Da kynmaw ban nym klet ban rah jaiñ kyrshah,
Ka jaiñ ñiad kti de thep wat klet to da rah
Lada pham khia eh uba rit u shylliah,
Tang ïoh de ban siang haba ïabam ja
Ban ïoh shong jyrtieng ban aram ki khohwah.

(*Mih noh ka Ramai Kso ban pynbiang ïa kita ki jingdonkam ban leit kheit jhur lum bad ka Latympang pat ka la khreh la khrum hadien ba ka la dep sum dep sleh*).

Act V

Scene - II

(*Ha Pyntha Latuba, don u Miat Rynsut Pala uba dang bunkam ha la lyngkha. Ka bneng ha kata ka por ka long kaba khuid bha kdiar, ka Mariang ka paw kumba ka leh kmen lang bad ka Syiem Latympang. Don ka Syiem Latympang bad ka Ramai Kso katba ki dang ïaïaid bad mar syn poi hajan ka lyngkha u Miat ka Syiem ka la ud suh kpoh kynsan kaba jur haduh katta katta*).

Ka Latympang:

Ani! ka jingsuh kpoh aïu kat kata
Wow ko mei nga la ïap! Ramai ïa nga ïarap!
(*Ka kyllon artad ha madan*)
Khie leit khot briew te nga la suh kpoh palat,
Khie khot ïa u Miat, ong ka Syiem ka shitom palat
Ong hajan lyngkha jong u ha madan ka pat,
Lada um wan ïarap te ka lah ruh ban ïap.

Ka Ramai Kso:

To Syiem Kynrad, wut wut kumne ngan mareh!

(*Mih ka Ramai Kso ban leit khot ïa u Miat, u Miat ruh tang mar ïohsngew ïa kata ka khubor u la ieh la ki kam ha lyngkha bad

mar mar u la leit shata sha ba pang ka Syiem; rung u Miat bad ka Ramai Kso).

Ka Latympang:

Ani! Ani Mei ka jingsuh la palat!

(*Ka Latympang ka ud bad ka kyrthat ka lympat ïa lade hangta*)

Wow! Ka jingpang palat ngam sngew don jaka!
Ïarap seh ïa nga, hangne ngan sa ïap,
Khie Mai wad shuwa da u kynja kynbat
Katba dang don hangne i Bah ban ïarap.

U Miat Rynsut Pala:

Ale Syiem kynrong kato ka khlieh jong phi!

(*U kynrong artad ïa ka khlieh jong ka ha ka lbong jong u bad shim ïa u klong ban pyndih um ïa ka*).

Dih shuwa da kane ka um ksiar um rupa
Ba phin lait ka tyrsaw ban um ryndang de,
Kumno kumne jylliep ki khmat phim lah khyllie?
Wow Ko Blei isynei ïa kane ka kynthei!
Kumno kan shu jia ha lum ha lyngkha
Ym don hok ba jingpang kumne kan wan jia!

(*U Miat u duwai Blei ban ïohi ba ka Syiem ka i jylliep ki khmat kum ba kan ïapler, hadien shiphang ka Syiem ka la tip briew ba ka la ïoh um ban dih*).

Ka Latympang:

Khublei ko Bah Miat nga la pynshitom ïa phi!
Ngam nang sngewthuh shuh kumno nga khie suh
Sngewbha seh synreit um ïa ka khmat jong nga,
Da kane ka jaiñ to pynñiad ïa ka.

(*Katba u Miat Rynsut u dang pynñiad ïa ka shyllangmat bad ki ngap jong ka Latympang da kata ka jaiñ hadien ba u la synreit um, ka 'lei jingieit ka la par stet kum u maknet ha ka dohnud jong u; u ïohi ïa ka jingbha briew jong ka kum ka puri blei kaba um pat ju ïohi ne phohsniew mynno mynno ruh. Ym don samla*

kynthei ka ban kham bha briew ban ïa kata kaba u thum ha la ki lbong ha kata ka por. U la ïaleh ban pynjai jai ïa la ka jingsngew kaba u don hynrei ka mynsiem jong u ka la kyndeh kum ki dew ka duriaw bad shlei da ka jingieit ïa ka, u shu peit ieit sah ïa ka katba ka dang kren).

Ka Latympang:

Balei don dken ne ha pyntha jong phi hangne?
Kiba pynshitom ïa nga haduh katne?
Ngam pat ju kynmaw ba ngan khie suh kumne
Ngam tip shuh na kano ma ka daw ban shu suh khyrwait?
Ngam tharai ba ka dei na ka bam na ka dih
Kijuh ki jingbam nga ju bam man ka sngi.

U Miat Rynsut Pala:

Em Syiem kynrad ym ju don kum kita!
Naduh mynkulong, ngi trei suk shyrta
Ym ju don te ba ud shitom ym ju bna,
Kyndit ban lap kumne da ka pang ka jhia!
Ka pyntha Latuba kaba khuid ba suba,
Ngam sngewthuh balei pat ïa phi ka wan jia?

Ka Latympang:

Koit koit kam pher! Jingpang ka lah ban wan
La ha ïing ne ka lap ha lynti syngkien,
Nga sngew tlot te phi ba nga la syep palat,
Long ha ki tyrpeng jong phi ba ngan dem jah thait?
Tang shi phang kat ban wan ka shakri jong nga
Ngan sa ong ïa ka ban ïalam noh ïa nga.

U Miat Rynsut Pala:

To Syiem kam lei lei ngan ap sa shi por
Phi ruh pynjah thait ïalade ban ïoh bor,
Imat i shakri jong phi i khlem ïoh kynbat
Ne i la leit kham sha jngai bad slem ban wan phai?

O! i thie du imat peit ba i ïaid stet wut wut
Imat i la ïoh u kynbat ba phi mut!

Ka Latympang:

Sngewbha seh bah Miat pynleh biang sa shiwat
Pynshim u klong um pynñiad biang ka khmat,
Jingshit jong ka sngi nga la syep palat
Jingsuh la duna ngan sa koit mynta.

(*U Miat u pynthiah ïa ka ha u phlang bad leit shim ïa u klong um uba don kham ha pajih nangta bad ynda u la wan phai u buh ïa ka khlieh jong ka sa shisien ha ki lbong jong u bad pynñiad biang ïa ka khmut ka khmat jong ka Latympang. Sa shisien ka jingieit ka la par ha ka dohnud jong u ban ïohi shynna ïa ka jingbha briew jong ka, ki ñiuhmat kiba kdor, ki ngab kiba saw hoiñ ryngkat ki thliew ba wandur ha ki ngab bad ha tmoh, ki rymmiang shyntur kiba stang bad wandur kum ba shtah; u la kum peit ruh ïa ka met ka phad ba rawaiñ jong ka; ka shadem ba wandur jong ka, ka pynkyndeh ïa u hynrei u la pynjai jai ïa la ki jingsngew namar kum u rangbah ba shida u tip ba um dei ban shim kabu ban pynhun la ki jingsngew baroh*).

(*Rung ka Ramai Kso*)

Ka Ramai Kso:

Phi la sngew kumno Syiem kynrad mynta?
Map ïa nga nga la kham slem bym ïoh 'bat moina
Nga la ïoh tang une u 'bat khliang syiar nangthie,
Na pyntha ine i Bah ha ki khap u jyrmie,
Ngan sait da um na klong shuwa ba phin ktha
U dawai suh ba paka ba ju bam ki longshuwa.

Ka Latympang:

Em ngam lei lei shuh ngan sa bam sha ïing!
Ka sngi ka thang eh nga kwah leit noh sha ïing,
Sa shisien nga kyrpad Bah ïa nga shu bah,

Ba la jur ka jingtlot, ban ïaid hi ngam sngew lah
Bah tang kat ban poi ha phyllaw la biang,
Ngan da sngewnguh ïa phi ngam lah siew kylliang.

U Miat Rynsut Pala:

Ban kyrngah ïa phi ruh ko Syiem ngam sngew nang!
Peit kithie ki masi la dei ka por bam phlang
Nga la teh ïa ki naduh ba nga wan,
Sa sha sem ruh ïa ki nga hap ñiah de bran
Kumno keiñ ngan leh la kamram ki ban?
Ban saitlah ïa phi ruh da lei lei ngam shlan!

Ka Latympang:

Wat khuslai shaphang kita ki kam jong phi
Nga tip ba kin biang naduh kane ka sngi,
Tang kawei mynta nga kyrpad ïa phi
Ba phin bah keiñ ïa nga on haduh mynshem,
Nga kloi ban kyrshan ki jingeh ba phi shem
Sa saw shah ngan ai ki jingdon jingem.

U Miat Rynsut Pala:

Lada long te Syiem ïa ngan btin ha Myndo
Kaba syndah u dieng kseh ba heh ba phin tngen,
Na jingshit ka sngi ba kyrang kat kane
Phin jah thait ruh shi por na jingshitom katne,
Phi lah ban shong jah thait ha trai u dieng kseh
Nga ruh la ki kam basah teng ai ngan leh.

Ka Latympang:

To kata katba phi ong ngan kohnguh ïa phi
Phi long u trai bri phi kham tip bha ma phi,
Tang kane to kular ynda dep lut ki kam
Ïa nga phin ym ieh bad sha ïing jong nga phin lam;
To btin noh mynta ha trai utai u dieng kseh
Kumba phi la bthah nga ruh nga kloi ban leh.

(U Miat Rynsut u la btin ïa ka Latympang bad ka ruh ka la snoh la ka kti kamon ha ka tyrpeng kadiang jong u bad shiliang pat la kyrshan da ka shakri jong ka ka Ramai Kso; ynda la poi ha Myndo kaba ha syndah ka trai dieng kseh u Miat u la pynthiah ïa ka suki jai halor u shylliah ba la rah khnang ka Ramai Kso kaba la siang hangta; ki khmat jong ka ki peit ieit jylliep ïa u bad baroh ar ki dohnud ki ïakynduh da ka jingsyaid mynsiem ka jingieit. Mih noh u Miat Rynsut ban pyndep la ki kam sha la lyngkha).

Ka Latympang:

Mai, ieh ïa nga hangne, khie leit bran sha ïing,
Khie leit ban pynkhreh umsum ruh kham bun
Pynkhreh de ka jaiñboh khaila ba bha tam,
Ryngkat ka spong khor, Syiem jong nga un sa wan
Ka sati kyllaiñ sa shim na jaka buh
Ngan pyndeng ïa u Miat ngan ym khuslai shuh.

Ka Ramai Kso:

Hooid Syiem kynrad bran ngan leit sha ïing,
Ïa khubor ngan rah kumba phi la bthah
Wat khuslai ngan pynbiang da ki jong ki kti,
Ka jaiñ spong, ka jaiñ boh bad ruh ka sati
Phi ruh nang ïoh bor, to ho nga la leit!
Ngan ap hapoh ïing ngan pynbiang pynbeit.

(Ka Ramai Kso ka la mih artad nangta bad ieh ïa ka Syiem hangta ka la sngewthuh lut ïa ki jingtyrwa ka Syiem, ka kmen shibun ba ka Syiem kan ïoh ïa kaba ka thrang bad angnud).

Ka Latympang:

To, kata Ramai sa leh kumba nga bthah!
Peit shatai u Miat u la leit phai sha lyngkha,
U ïaid khlem da phai dien wat tang shisien
Khie ong ïa u Miat ba phan leit noh sha ïing,
Ong ruh da dep kam un wan phai biang sha nga
Ba sha ïing la shibit un leit on ïa nga.

Act V
Scene - III

(*Ha trai dieng kseh, don ka Latympang kaba dang ap kmang ïa u Miat ban wan shaw ïa ka, rung u Miat Rynsut Pala*).

U Miat Rynsut Pala:

Balei Syiem kynrad sha la ïing phi khlem leit?
Phi phah tang ïa shakri jong phi ban leit,
Ka ong te ïa nga ban wan phai biang sha phi
Ka ong ban leit on ruh sha ïing ïa phi;
Te ïa noh keiñ Syiem, phi la lah mo ban ïaid?
Nga ruh nga kyrkieh sha la ïing ban leit phai.

Ka Latympang:

Balei phi kyrkieh ban leit phai sha la ïing?
Phi hun seh ban ieh ïa nga wei briew kumne?
Phin ïalam ïa nga ban leit mynta kumne,
Nga la bthah ban pynkhreh mar mar ruh de
Ka umsum umsleh ki jaiñ phong ruh de,
Wat kyntait ïa nga, nga kyrpad ïa phi.

U Miat Rynsut Pala:

Kumno kumta phin rai hi tang ma phi?
Nga long tang u nongrep, u rangli juki,
Nga hap te ban bsa ban btiah ha la ïing
Kumno keiñ ngan ieh la ki bahaïing?
Kin ïap thngan shisha lada ngan leh kumta
Hangno keiñ ngan ïoh jingkyrkhu na i pa?

(*Ka Latympang ka peit ieit ïa u da ki khmat kiba angnud ba un shimti ïa ka ym tang ha kata ka kynti ba un leit on ïa ka hynrei junom la junom*).

Ka Latympang:

To da ngeit seh bah Miat ïa ki jingong jong nga
Nga ngeit phin sa suk bad nga ruh shirta,

Nga kular ban peit i Bei bad para
Te phim donkam pyrkhat shuh naduh mynta!
Shim to bah ïa nga mynta mynta
Pynpoi ruh kloi lan sha ïing ïa nga.

U Miat Rynsut Pala:

To kata Syiem kynrad ïa ngan bah ïa phi.

(U dem la ki khohsiew ha madan bad shim ïa ki kti ka Syiem bad tawah ha ki tyrpeng jong u, ynda ka la dem ka met jong ka halor met jong u, u ïeng joit bad piam la ki kti na ki khohwah jong ka. Dei hangne ba ka jingieit jong u rang samla bad ka thei samla ki ïakynduh kum mawshamok ha ki dohnud jong ki namar baroh arngut kim pat ju mad badno badno ruh shaphang ka jingieit. Hangne ki la shem ïa ka).

Act V
Scene - IV

(Ha ïing ka Syiem Latympang, rung u Miat Rynsut Pala uba dang bah ïa ka Latympang ha la met).

(Ha u Miat, hadien ba u la pynhiar ïa ka na met jong u)

Ka Latympang:

Khublei shibun eh ïa phi Bah Miat!
Khie ïalam ïa ine i Bah sha kamra sum

(Ha ki shakri shynrang)

Kumba nga la bthah ha ka Ramai Kso
Pynphong ka spong khor bad ka jaiñboh khaila
Ma pha to wanrah ka sati kyllaiñ

(Ha ka Ramai Kso)

Ngan pyndeng ïa u rangbah waiñ- jara-waiñ.

(Ka Ramai Kso ka la dep pynkhreh lypa ka sati kyllaiñ ha i synduk rit ba la buh khnang bad leit rah sha ka Syiem, nangta ka la dep pynkhreh ruh ka bam kaba bun jait na ka bynta ka Syiem

bad u baieit jong ka u Miat Rynsut Pala. Hadien ba la pynriam pynbeit ïa u, u Miat Rynsut Pala u ïohi ïalade ha dabor um kaba la pynpeit khnang ban jngoh ïa lade bad um lah ngeit ban ïohi ïa kata ka maiñ shynrang la jong).

U Miat Rynsut Pala:

Wow! Dei ma nga une u Miat Rynsut!
Nga dei u Syiem ne u rangli juki?

(*U tba ïa lade bad ki jaiñ ba u phong*)

Hangno kumne mynta nga don?
Ha ïingtrep ne ha dulan paki?
Wow! Ko Syiem kynrad aïu phi la leh?
Ïoh nga shu long Jiei bad khie lapeh!

Ka Latympang:

Wow kynrad ksiar jong nga! Phi ong lei kumta?
Phi dei u Miat Rynsut Pala u baieit jong nga,
Wow ka jingbha briew kat 'naikhatsaw synñia!
Ïa phi nga la thung Syiem ha la kut shadem
Ai ka kti da jingieit ka sati ngan pyndeng,
Ba junom bad phi ïakhet ksiar nga la seng.

U Miat Rynsut Pala:

Khublei shibun Syiem ki jingai sngewbha
Nga ngeit kin ym long tang jingphohsniew kynsha,
Nga ruh kum rangbah ha phi nga dei ban phla
Ïa phi ruh ko Syiem nga la ieit shisha!
Hynne hi ka sngi la dohnud nga la ai
Junom ruh ha phi la jingim ngan nym tyngkai.

Ka Latympang:

Wow! Ko kynrad ksiar! Ka juban ba phi khlei
Ka pynkyndeh ïa nga da jingkmen ka shlei,
Dei kine keiñ ki kyntien ksiar ba nga ap
Na phi ko paila ba kordor nga la lap;
Nga kular ban bsa ïa i Bei bad para
Ngan thaw ruh mar kawei ïa ki ka ïing bah.

U Miat Rynsut Pala:

Khublei shibun ieit ka jingsbun jong phi,
Ngan sngewnguh junom ba ïing jong nga phi kdup
Nga long uba donbok tam ha pyrthei
Ba nga shem ïa phi ieit hangne ha pyrthei,
Junom nga kular bad phi ngan long ryngkat
U kynjri jingieit na phi ngan ym bthat.

(*Ha ka jingieit mar kylliang baroh arngut ki la shem ïa ka bneng ha pyrthei, hynrei u Miat u la klet ban pyllait noh ïa ki masi lur ha lyngkha; katkum ka khana kine ki masi lur ki la kylla maw, kiba dang sah syllai ha pyntha Latuba; hynrei namar ba la shoh bun bun spah snem da u phria u slap, bad kiwei de ki bor ka mariang; kine ki dang don haduh mynta tangba kim long shuh ha ka dur kita ki masi lur katkum ka khana*).

Ka Latympang:

Ale keiñ baieit ngan pyni ïa phi
Ka ïing ba nga shong ka dulan paki,
Ngan ai ruh ïa phi kawei ka kamra bah
Ba phin ïoh pyndonkam bad phin shong phin sah
Ngan phah briew noh hi ban shna ruh kyrkieh
San tylli ki ïing ïa ki para bad i kmie.

(*Ka Latympang ka la phah ktien ruh ha kata hi ka janmiet sha u Marangbah jong ka, u Khro Chadap ba kan ïoh ïathuh ba ka la jop ïa ka dohnud u Miat*).

(*Ha ïing ka Syiem Latympang, don lypa u Miat Rynsut Pala bad ka Latympang ha kamra shong kai, rung U Khro Chadap*).

U Khro Chadap:

Pyrsa jong nga phi la phah wan kyrkieh!
Ngam lah ban pyntud tang khyndiat ruh te,
Nga la sheptieng nga mut la jia aïu re
Hynrei ngam pyrkhat ban ïohi da kumne!
Ngam shym la ithuh shisha ïa phi Miat!
Kumno keiñ pyrsa dohnud jong u phi siat?

Ka Latympang:

Ka jingieit jong ngi kaba da shong sbai
Marangbah phi ong ban pan na ki Blei,
Nga la khan la kyrpad ba Blei un sngew synei
Ban pynïoh ha nga u briew baieit shisha,
Ym dei tang ma nga i ruh i ieit shisha
Ha jingieit markylliang, ym don dieng pyngkiang.

U Miat Rynsut Pala:

Khublei Ma ïa phi, wat la ngam pat ai ktien
Kumba la kular, jingieit ïa i nga la sien,
Ngam tip kumno kynsan ka jia ha nga
Jingieit ka suh thied nga phla te mynta,
Ngan shimti ïa i pyrsa jong phi te Ma
Nga kular ban im ban ïap bad i shyrta.

U Khro Chadap:

Pyrsa, nga la kmen ïa jingjop jong phi!
Ka sngi ban poikha bad pynhiar synjat
La dei ban pynkhreh ym dei ban pynlat
Kum u Kñi ka kamram nga dei ban pyndep,
Ban aiti la pyrsa ha ka niam ka rukom
Ba ngin ïakmen lang ba phin poi burom.

Ka Latympang:

Marangbah kynrad ngi ruh ngi kmen lang
Ban pyndep kat kata ka kam ba kyntang,
Hynrei ngi hap ap ba dang sah teng ki kam
Nga la kular hynriew tylli ki ïing ban shna
Na ka bynta i kmie bad baroh ki para,
San tylli ïa ki, kawei ïa ka Ramai Kso.

U Khro Chadap:

Nga sngew kmen shibun ba phi bat la kular
Nga tip skhem phi long kaba bha nongsynshar,
La kular ban pyndep dei ka kamram jong phi

Wat khuslai ïa ki ïing yn tei kloi ïa ki,
Ngan pynpeit hi ma nga ban ym don jingbakla
Ba ki jingthmu baroh kin long ruh pura.

Ka Latympang:

Hooid, Marangbah ha phi nga shaniah
U kñi ba shisha ha khia shon u bah,
Kane dei ka sngi ba ngin ïakmen lang
Ngin pynkut te mynta da ka jingbamja lang
To duwai to phirat ma phi Marangbah
Ba ki kam baroh kin ïaid beit sabiah.

(*Hadien ba ki la dep bamja, ki la bam sa u soh trun ba la dep shet bha; nangta ka Latympang ka la song kwai ïa la u Marangbah katba u dang pynkhreh ban tan duma na u noi. Ka Latympang ka la phah ktien ruh sha ïing ka kmie u Miat Rynsut ban ïathuh ba u Miat un sah noh ha ïing Syiem bad ba kin ym sahnud bad ïa ki ruh yn sa phah shaw ha ka sngi kaba bud*).

U Miat Rynsut Pala:

Phi leh ïa kaba dei ban phah khubor sha ïing
Nga ruh kumno nga klet ban phah ktien sha ïing,
La katta por ngam pat poi khlem pep kin sheptieng
Ïoh la jia sniew ïa nga ha lynti syngkien,
Pleng ka jingieit mo ka la pyntyllep,
Haba nga don bad phi ïa la ïing ruh nga klet!

U Khro Chadap:

To kata pyrsa nga ruh ngan ïaid noh
Bad u myntri jong phi ngan leit ryngkat noh
Te ki kam ba la pynbeit lashai ngin sdang noh
Ba kiba dang bud kin ryntih lut baroh;
To thiah suk pyrsa phi ruh ho Miat!
Da kynmaw la burom to da ri to da bat.

(*Mih u Khro Chadap ban leit phai noh sha la ïing khun*)
(*Ka Latympang ka ïalam ïa u Miat sha Kamra shongkai, ki ïa*

bat kti bad peit ieit iwei ïa iwei kum ban pynpaw ïa ka jingsngew ka dohnud jong ki ba kata ka long ka khyllipmat ba ki lah ban ïaphylliew jingieit iwei ïa iwei).

U Miat Rynsut Pala:

Ïa phi nga shu shoh bieit ko baieit jong nga
Katba dang thiah ka khlieh ha ki lbong jong nga,
Nga ïaroh ïa jingbha briew ha la ka dohnud
Dei hangta hi ba jingieit ïa phi ka bud,
Dei ruh hangta ba la jingieit nga la rai
Ba tang ïa phi ngan ai ngan ym tyngkai.

(*U ktah ieit da baroh ar ki sla kti ïa ki ngap jong ka, bad u peit ïa ki khmat ba sngur jong ka kiba shlei da ki jingangnud ba lada ki lah ban kren kin pynpaw shisha ba ki phyrnai namar jong u*).

Ka Latympang:

Balei ieit phi peit shin ïa nga kumto?
Kito ki khmat jong phi ïa nga ki ïathuh
Aïu ka kwah dohnud jong phi to ïathuh
Nga ïohsngew ki slati ki syaid bad ki kyiuh!
Lada nga lah na ka bynta jongphi ban ai
Ko ieit ngan theh lut ha phi ngan ym tyngkai.

U Miat Rynsut Pala:

Kane ka dei ka khyllipmat ba thiang tam
Ha jingim jong nga ngam pat ju tba ïa samla
Phi dei kaba nyngkong ha jingim jong nga,
Ba ngan ktah ieit bad la dohnud nga aiti
Nga kwah eh ban mad ïa kito rymmiang,
(*U Miat u doh artad ïa ka*)
Wow! Katno ki syaid, ki um bad ki thiang.

(*Ki ïadoh ïadoh bad ïa pyllait ruh de, ryngkat ki khmat ba khapbrip ngaiñ bad katno ki sngewkmen ka bym lah batai ki sngew ba la rong noh ïa ki sha kata ka hima ka jingieit ba ka la ïohsngew na ka shakri jong ka ka Ramai Kso*).

Ka Latympang:

Baieit eh jong nga ym slem phin sa long u tnga!
Ngin ap ïa ka ïa ban mad jingsuk ba shisha
Ka por ka la ïaid la shiteng synñia,
Ngam lap sngewthuh kumno por ka her stet
Ha ki ksangti jong phi ïa lade nga la bret,
Ïa sha la ki kamra ban thiah noh ngin leit.

(Mih noh U Miat Rynsut Pala bad ka Latympang ban leit sha la ki kamra, ki la ai khublei thiah suk iwei ïa iwei).

Act V

Scene - V

(Ha ïing ka Latympang don lypa u Khro Chadap, uba la poi dang step, ka Latympang bad u Miat Rynsut Pala, rung ka kmie u Miat ka kong Deimaïa Pala bad ki para kynthei u Miat, ka Phlo, Ka Phril, ka Dil bad ka Roli).

Ka Latympang:

Khublei ïa phi baroh, nga la phah shaw ïa phi!
Ha ïing jong nga nga pdiang sngewbha ïa phi,
Nga tip phi lyngngoh bad don bun ki jingkylli
Kumno bad balei hangne u khun jong phi?
Wat khuslai ïa kata yn batai hi da u Kñi
Ïa kiei kiei baroh un pynsngewthuh ha phi.

U Khro Chadap:

Kong Deimaïa Pala, bad phi kum ki pyrsa!
Nga long u kñi ka Syiem, nga ruh nga pdiang sngewbha
Ha kato ka sngi ba nga wan phim da khlaiñ bha,
Nga la tyrwa ïa u Miat bad ka pyrsa ban poikha
U ong ba u hap kit ïa phi bad ki para,
Dei jingieit ba lam ïa u hangne mynta.

Ka Deimaïa Pala:

Nga ai khublei ïa phi Syiem bad phi u longkñi!
Ngan ong kumno pat lada ki la mon hi
Tang kawei nga kwah ba un da un ri,
Ban nym leh khiewjakai ïa ka kam poikha
Katne u don la ki jong ki para,
Ban lait ka kyrtoh, ka siar ka lait kylla.

U Miat Rynsut Pala:

Kumba nga la phla ba nga ieit shisha
Ngan ri ngan sumar ngan nym leh thala,
Nga don la ki kur la kine ki para
Ha phi Bei mynta nga smai bad nga phla,
Ngan im ruh bad i ngan ïap namar jong i
Ngin ym iehnoh, Bei ïa phi ruh ngin ri.

U Khro Chadap:

Katba ïa ïing jong phi ym pat dep shna
Phin shong shuwa hangne bad i pyrsa,
Baroh jingdonkam ngin pynbiang ïa phi
Phin long shi bynta kum ka ïing jong ngi;
Wat khuslai eiei kaei phi donkam
Ki shakri ki shakor ïa phi kin pynbiang.

Ka Deimaïa Pala:

Nga bad kine ki khun, ngi sngewnguh shisha
To nang ïaroi pateng kat kane ka jingbha!
U Blei un kyrkhu phin nang kiew irat
Ha ka koit ka khiah bad ka bha ka miat,
Nga long ka rangli ngam don ban siew kylliang
Tang ki jingkyrkhu ïa phi ngan pyntyrsiang.

(Ki para u Miat ruh ki la khublei ïa u kñi ka Syiem ryngkat ïa ka Syiem, ki peit hun mynsiem sha la u hynmen uba donbok ban ïapoikha bad ka Syiem kaba bha mynsiem. Ka Latympang ka la

phah sum phah sait ïa ki ha ki shakri jong ka bad ai ïa ki baroh ban phong da ki jaiñ bha jaiñ miat, hadien ba la dep sum dep sleh ki sa bam ja lang).

U Khro Chadap:

Te haba kumne baroh arliang kur ngi la mon
Nga kwah buh sngi pynhiarsynjat noh syndon,
Ha une u 'Naiwieng lada ngi mon lang
Ka tarik ngin buh ban biang baroh arliang,
Khnang ba ngin ïoh khreh jingkhawai kaba khraw
Ngin ïoh khot paidbah bad ngin khang shnong khang thaw.

(*Te kumta la ïabeit bad thikna ka sngi ïapoikha, u Khro ruh u la leit phai sha la ïing; ka kmie u Miat bad ki para ruh ki kmen ki sngewbha ha kata ka ïing thymmai*).

Act V

Scene - VI

(*Ha Pudiar-dhari ka jaka ba u Miat bad ka Latympang ki ju leit shong kai bam lyer ban ïaphylliew jingieit, kat bym pat dei kata ka sngi pynhiar synjat, kane ka jaka ka don ha shnong Wyrto ha ka surok ban leit sha shnong Thangraiñ. Don u Miat Rynsut Pala bad ka Latympang kiba dang ïashong kai ha ka shuki maw*).

Ka Latympang:

Paila jong nga, nga kheiñkor ïa jingieit jong phi
Ngam ju poi pyrkhat ban ïoh kum ma phi,
Nga la mad ïa ki raieh ka synshar khaddar
Nga la tur ïa ka thma ha hima Manar;
Mynta nga sngew ba da jingieit la synshar
Ha ka khet ksiar nga shong bad phi paila ksiar.

U Miat Rynsut Pala:

Nga ruh keiñ baieit ngam ju phohsniew ban long

Ha ka khet jingieit dohnud jong phi ngan shong!
Phi long Syiem dohnud ngan aiti lut ha phi
Phi la khum, da jingieit nylla ngan ïapli,
Ngam thait ngam ngiah shuh ïa phi ban doh sah
Nga kwah ba kumne junom ngin ïai sah.

Ka Latympang:

Phi tip keiñ ieit katba ha shadem nga dem
U ’saihon ka jingieit u nang ïai rhem ïai rhem,
Nga tip phi long u ’rangkynsai dap shynrang
Dei keiñ tang ha phi la jingieit nga la phrang,
Naduh sngi nyngkong ba nga sngew ïa ka sur
Ba phi kynud ha lyngkha katba phi dang lur.

U Miat Rynsut Pala:

Keiñ noh te baieit ïa phi nga shu ïap ngiah
Ka met jarawaiñ haba nga pynthiah,
Ha kato hi ka sngi nga la ïapbieit ïa phi
Jingieit ba nylla nga theh lut ruh ha phi,
Ngan ieit ïa phi ieit bad tang ïa phi hi
Ngan bat la juban haduh bakut ki sngi.

Ka Latympang:

Ïa noh keiñ baieit ka sngi ka la noh
Ïa katei ka sahit u bnai un sa doh,
Ka la dei ka por sha ïing ngin leit phai
Ngin buh ha dohnud jingieit ba janai;
Ki kam ki dang sah na bynta sngi poikha
Ba jingpynkhreh ba bun kin long ba thikna.

(*U Miat Rynsut Pala bad ka Latympang ki ïaïaid snoh kti katba ki dang leit phai sha ïing*).

Act V
Scene - VII

(Da ka jingbthah briew ki myntri ka hima bad ka jingwan ïarap ki rangbah bad ki misteri ba tbit, ïa baroh hynriew tylli ki ïing la dep pynïeng lut bad ka la don ruh ka kiew ïing thymmai ha kaba pyndep ka niam ka rukom ban pynïeng ïa u "Shrot Skit-Pyrdi"[9] *ne u Rishot Pdeng ryngkat ka duwai ka phirat ban neh ka longïing longsem. Na ka liang ka ïing ki para u Miat la pyndep da u Miat ïa ka suit ka shor bad ka kynjoh kha skaiñ bad na ka liang ka ïing jong ka Ramai Kso la pyndep da u Rosing Kamar, u rangbah shakri. La pynbna ruh hangne ïa ka tarik pynhiar synjat jong ka Syiem Latympang da u kñi jong ka u Khro Chadap ka ban long ha ka sngi Muchai jong u 'Naiwieng. Ha kata ka sngi ka ïing Syiem ka la phyrnai hi khrek da ki jingpynriam pynbeit bad ki syntiew ba sieh pynitynnad sawdong jong ka. Ka bam ka dih bad ka doh ka keh ka bym tip shuh namar la pynkhreh na ka bynta baroh ki marjan shnong).*

(Ha ka sngi pynhiarsynjat, ha kamra shong dorbar ba la pynbeit bad pynitynnad bha la don lypa u Khro Chadap, ka Latympang, rung ki myntri, u Ġrong Chadap Manar bad u Khian Chadap, bad u Bakhraw, Olin Pala).

U Khro Chadap:

Mynta ka dei ka sngi ba kmen tam ïa nga u Kñi
Sngi pynhiarsynjat ka la poi ïa ka Syiem jong ngi,
Nga dap jingsngewnguh jingkit khia jong phi
Ma phi u bakhraw bad ruh ki myntri,
Sa da kit khia lem ba kam kan ïaid beit
Baroh kin da bam, thylli kin ym leit.

---

[9] S. S Laloo, *Ka Syiem Latympang*, Shillong, (1989), p. 84.

Ka Latympang:

Nga ruh nga sngewnguh ïa baroh na phi
Phi la kit khia lem na bynta kane ka sngi,
Nga ngeit ba ki kam baroh la ïadep bhah
Mano ban shet, ban sam bam bad ban rah!
Kaba donkam sa ong ïa i Marangbah
Dei ma i ba pynïaid kane ka lat bah.

U Chrong Chadap Manar:

Wat khuslai Syiem kynrad ki kam la biang lut
Ma nga bad u Khian ryngkat u Olin
Ngi la tip ban pynbiang ban lait khlem akor;
Kane dei ka sngi bakhraw namar jong phi!
Jingim thymmai phin sdang naduh kane ka sngi,
Ngi kitbok kit rwiang ba phin shong suk shong saiñ.

U Khian Chadap:

Hooid Syiem kynrad wat nym khuslai eiei
Nga ruh nga kit bok ngan duwai ha u Blei
Ba phin koit ba phin khiah phin roi parum pareh,
La u tnum u tyndai ryngkat ki khun ki ksiew.

U Olin Pala:

Nga ruh nga la pynbiang kynthei ba kin shad
Ha ki jaiñ ba bun rong bad ka khyllong ka sad,
Ki jingrwai khoros ki la dep pynkhreh
Sa ban peit ïapngiah ki ban pynkyndeh,
Wow, jingkmen ki 'thei samla kane ka shnong!
Ba Syiem jong ngi kan pynhiarsynjat, ki ong.

(Ka por Pynhiarsynjat ka la dei, ka Latympang ka riam da ki jaiñ sem muka bathoh saw narud nalor ka jaiñ pien thoh saru, ka la deng da ka ksiar shi rynñieng, naduh u shan ryndang, ki sohshkor, u kynjri ba jrong bad ba khia bun tula, ka deng sa ki tad bad ki mahu nalor ka sopti kti jong ka. U shñiuh ba la dep thaiñ ka teh sa u sai khyllong bad ka deng sa ka pansngiat ksiar

ba la sieh da u 'tiew lasubon. Rung u Miat Rynsut Pala ryngkat ki briew ba la phah u Khro Chadap ban leit shaw ïa u ryngkat ki bahaïing jong u. U Miat u phong da ka spong Khor kaba rem dor tam, u phong ka sopti kti ba lieh bad ka jymphong ba la thaiñ khnang da ki ksai rong ksiar. Ka jaiñboh kaba remdor ba la phah suh khnang, bad u kup da ka banat saw. Ha baranda shuwa ban rung ha jingkhang bah, u Wanche Kamar u dei u shongkha ha ka kur Chadap, u la pynkhreh ka umphniang bad ka um ha dabor ban pdiang sngewbha ïa u Miat ha kata ka sngi pynhiar synjat).

U Wanche Kamar:

Te la dep ka song kwai na ki arliang kur
La dep ka ai ding na ïing ka kynthei,
Mynta ngan pynsait ïa ki kjat u poikha
Kumba long ka dustur jong u longshuwa,
Ngan pynsleh ka umphniang kumba long ka rukom
Shuwa ba phin rung ban shong hangne junom.

U Khro Chadap:

Te shong keiñ pyrsa ha une u shylliah
Uba khuid ba suba la buh khnang ïa phi,
Ngin sei ïa ki 'ïad um 'ïad hiar kat kum ka rukom
Ngin theh mar kylliang mar shiskaw ki ju ong!
Shim shuwa na ngi na ka liang kynthei
Sa theh pat na phi kum rukom kaba dei.

(Bud sa ka nguh Blei na baroh ar liang kur hadien kata ki sa ïadih ïa kata ka kiad mar khyndiat ryngkat ka doh ka keh. Nangta ka sa don ka ïateh jutang ki shijur lyngba ki Kñi; u Khro Chadap na ka liang ka kynthei bad u Dawan Pala na ka liang u shynrang)

U Khro Chadap:

Nga nguh ïa me ko Trai Kynrad shihajar nguh!
Ïa ngi u bynriew Me la bynta Me la buh
Te kumba la kular na ki ksiang longkñi
Ba kine shijur jinglong shitnga kin shimti,

Hei ho phi ki Blei to ai ka kyrkhu ka kyrdoh!
Ban seisoh ka longkha da kaba bha baroh!
La biang mo! Shihajar nguh shihajar nguh!

(*U Khro Chadap u dem artad khrup da ki khohsiew ha madan bad pyndait la ki slakti ban ainguh ïa u Blei Nongbuh Nongthaw*).

U Dawan Pala:

Nga ruh nga ainguh ïa me Trai Nongthaw!
Na ka bynta kane ka sngi kaba khraw
Ba une u kynja pyrsa na ka kur Pala
Ha ka kur Chadap un leit ban poikha,
Te ngan sneng ngan kraw ba un peit un ri
Un ïoh ka longkpa ban soh u sohkha!

U Khro Chadap:

Ka Kur Chadap kan bat la juban
Shisien ba la khlei da lei lei nym kynran,
La pyrsa nga la sneng ki 'tien hok 'tien sot
Ban tip ka kheiñ kur ka kheiñ kha,
Ban soh ka kyrdan u sohkhaw sohpet kha
Ban ïoh ka nam kmie ka ïing ka meikha.

U Dawan Pala:

Kumba la khlei ka juban ba une u pyrsa,
U long uba duk, uba rit, ba duna
Ha khmat jong phi Blei ka jutang ksiar rupa
Ba ngi para kñi ngi la khlei shisha
Ban ïashong beit shongbiang bad ban roi ban pa
Ka longkur jong phi bad ha ngi ka longkha!

U Khro Chadap:

Te ha khmat ki Blei para Kñi ngin pyni
Lada don ka lait ka let ha ki pyrsa jong ngi,
Ngin ïamap markylliang ngin tem de ïa ki
Katta mo kan biang soskular jong ngi!

U Dawan Pala:

Naduh mynta ha ka kur Chadap nga aiti!
Ban pynsei pynkha kumba long dustur riti,
Ban sei ka longkha ban sei matkylliang
Ban sah burom meikha bad khunkha markylliang
Trai Nongthaw Nongbuh shihajar nguh!
'Lei longkur longjait phi ruh shihajar nguh!

U Khro Chadap:

Te haba la biang ka nia ka jutang
Na ngi ki longkñi te baroh arliang,
Nga pynbna paidbah ba naduh kane ka sngi
U Miat Rynsut Pala bad ka Latympang Chadap,
Ki la ïalong shitnga katba kum ka dustur!
Te mynta kin ïashad kine ki shijur!

U Dawan Pala:

Ngi mynjur ngi mynjur kat kum ka dustur!
Ban neh ka longkha bad ïar ka long kur.
La biang thik katto ka 'lei longkha la pyni
Ïa ka kur jong phi bad u kur jong ngi!

U Khro Chadap:

Kan shad shuwa kynthei kat kum dustur,
Sa shikynta hadien sa shynrang un tur!
Te ngi la poi ka khublei markylliang mynta
Ba la biang ka jutang ngi la teh ka longkha!

U Dawan Pala:

Kumba long ka dustur u pyrsa jong nga
Un sa shad bad kmen lang da ka mon sngewbha,
Ban pynpaw ïa jingkmen ha kane ka sngi
B'la poi burom ki pyrsa jong nga bad jong phi!
Te ka jingïashad kan sdang noh mynta hi!
Hei Duhalia sdang noh put ka tem mynta hi!

(Shaw thap kti ki paidbah sawdong kata ka kamra bad ki duhalia ki la sdang ban tem ïa ka ksing kynthei bad ka padiah; ki khoros pat kiba la pynbeit lypa ki la sdang ka rwai phawar shaphang ka jingim jong ka Syiem Latympang naduh basdang haduh kata ka sngi ïapoikha bad u Miat Rynsut Pala. Ka Latympang ka la sdang ban shad pyllun ïa kata ka shylliah ba la shong u Miat. Katba dang phawar ki khorus katta ka nang ïai shad, nyngkong ka pynjem suki jai da kaba pynkhih ïa ki kjat ryngkat bad ka met ka phad ba jem jong ka; katba dang kylla ksing ka la nang kham shad stet haduh katta katta haduh ba ka jingshad tawiar jong ka ka la pynlong ïa ka ba kan baïong hi ngit. Dei ha ka por ba ki khoros ki la poi ha ka bynta jong ka jingrwai ba kumno ki Changpung ki la shet shukor ïa ka bad ha ka sngi ba ki mut ban pynlong jingkñia ïasuk, ba ki la thang lut ïa ka Hima Manar baroh kawei haduh ban da ingkhong khait bad ki la khie thma kum ki lyer kyrtiah ban sliah naphang lin ïa ki briew jong ka Syiem Latympang kiba la shah phnieng shangkhawiah; kiba la pyniap naphang ïa ki briew jong ka bad kynthei bad khynnah. Hamar kata ka por, kyndit kynsan kumba dung 'namsarang ïa ka dohnud jong ka haba la rah biang ïa ka sha kito ki por bad ka khyllipmat ba kthang tam ha ka jingim jong ka, ka Latympang ha ka jingkyndeh ka shadem ka la kren ruma).

Ka Latympang:

Ka snam! Ka snam! Wow ka snam! Wow ka snam!
Peit! La lyngkien lut ha kane ka madan!
Ki khun hajar jong nga ki la ïap lut
Ha ka jingshet kylla ïa nga me la kput!
Nga la ieh la ka khet ïa la ka hima
Ban phet krad tang ban im hangne mo ïa nga!

(Ka Latympang ka kren ruma bad bat la ka shadem kynsan kynsan bad ha kata ka jingshad tawiar ba stet jong ka ryngkat ka jingriew stet ka Padiah, ka kyllon kram ha madan, ki khoros

ki la sangeh ban rwai bad phawar bad ki duhalia ruh ki la sahngeh ban tem bad ban put. Kumba tied u pyrthat rkhiang, u Miat u la kyndit thret ban ïohi kumta bad u la kynrup pynkloi, pynkhih ïa ka shane shatai na ki ngab jong ka, u khot ïa ka kyrteng jong ka, hynrei jar jar, tur katto katne ki paidbah)

U Paidbah:

Balei balei la jia aïu ïa ka Syiem?
Kaweh! Kaweh! Ai ai lyer ba in peitmat!

(*U Khro Chadap u la tur shakhmat*)

U Khro Chadap:

Balei kumne! La jia aïu pyrsa jong nga?
Wow ko mei! Ka snam na shyntur ka shlei!
Jak kumno kumne u klongsnam u la bthei!
Kat kane ka sngi kmen phin shu jah kumne jar?
Ko baieit jongnga balei kumne sha?
Phi pynkmen donburom kumne ïa i mama!

(*U Khro u ïam rangbah katba u dang twad ïa ki thied snam na u ryndang jong ka; u Miat pat u kdup ïa ka ha la shadem bad u kyrshan ïa ka khlieh jong ka ha la ki lbong, thik kumba u leh ha kato ka sngi mynba ka khie pang ha pyntha Latuba*).

U Miat Rynsut Pala:

Wow kaei ieit kaba jia ïa phi kumne?
Kumno keiñ ieit phin shu sngap jar jar kumne?
Ko Syiem dohnud jong nga shano ki kular?
Ba phi khlei ba ïa nga marwei phin ym ieh
Wow! Dohnud la thlieh shiteng por ïa nga phin ieh?
Phi wanrah ïa ka bneng ha nga tang shiteng por seh?

(*U Miat u ñiad ïa ka snam ba mih na shyntur jong ka da la ki sla kti, u ïam artad katba u dang doh na ka ngab bad shyllangmat jong ka; hangta u khmied la ki khmat sha bneng ban duwai*).

Hu. . .hu. ..hu...hu... Wow ko Blei Trai Kynrad!
To sngap ïa nga u briew nga duwai nga phirat

Ko Blei kynrad nga la kular ban ym ïakhlad!
Bad kane ka baieit kaba nga la ïapoikha
Te da kumno keiñ ngan im haba khlem ma ka!
Don jingmut aïu shuh khlem ka baieit jong nga?

U Dawan Pala:

Sngap noh pyrsa wat leit kren kumta!
La thoh nusib jot ngin leh kumno sha?
Jingim bad jingïap ym dei ha phi ha nga
Hynrei ha u Blei uba la mang ïa ka!
I pyrsa mynta sha duwar u Blei i la poi
La dohnud rangbah to da pyneh, toi!

U Miat Rynsut Pala:

Wow ko mama! Nga long uba la tim
Ba ha pyrthei marwei kumno keiñ ngan im,
A! Phi Blei ki dken to wan hiar ha nga
Ba ngan ïoh pat ban ïashem bad la ka tnga;
Kumba long ka dustur, ngan shad sa ma nga
Put ka Sharati ma phi Duhalia!

(*U Miat u pynhiar suki ïa ka khlieh jong ka Latympang ha madan, bad u shad mastieh sawdong ka met jong ka ryngkat ki ummat kthang. Baroh ki paidbah ki shu peitseh ïa kane ka jingleh jong u, tur u Khro Chadap*).

U Khro Chadap:

Keiñ noh seh pyrsa ich ynnai pyndep shuh
Ïa ka dustur ka riti haba tnga kam don shuh!
Ïa noh ngin ïarah ïa i pyrsa sha jingthiah
Ban pyndep niam rukom ban pynkhreh ka krong,
Ka niam ïap ngin leh 'iar padat 'iar syngkhong
Kñia ka khriam ngin pyndep shuwa ban leit thang.

(*U Miat um sngap bad shad beit sawdong jong ka metïap ka tnga bad u bteng la ka phawar*).

U Miat Rynsut Pala:

Lada phi la kular ban ieit tang ïa nga
Ko jingïap ngan bud ha lynti jong pha!
Kumno mo baieit na phi ngan ïakhlad
Lada u Tngam na ka Wanduh um lah khlad!
Ko Syiem thep mynsiem mynsiem jong phi ngan wad!
Ngan pynpaw mynta A Blei! La kular ngan bat.

(*Hamar kata ka por ka waitlam kaba ju wah ha kynroh, ka la hap kynsan bad dei ha ka khlieh jong u Miat bad u la kyllon kram ha madan. Hadien kata u ïeng kynsan bad pyrshang ban shad biang, hynrei na ka jingtangon eh kata ka waitlam u la king baïong ka khlieh bad u la kyllon kram halor ka shadem ka Syiem Latympang. Shaid tuid ka snam na ka khlieh jong u. Shiphang u kyrthat ïap bad u dkut mynsiem; baroh jar ki shu sngap bad peit lyngngoh*).

Khorus:

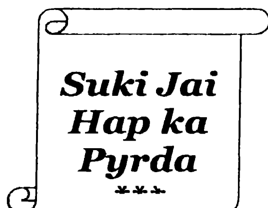
Kane te la dei ba la bishar ki Blei!
La ha pyrthei kim shym ïoh ban ïalong kawei!
Hynrei jingieit ka paw wat ha khmat ki Blei
La rong noh ïa mynsiem ban ïasoh lang kawei!
Junom la junom sha lyndet ka pyrthei!
Hai re hai kane te la dei ka mang Blei!

Ki Duhalia: (*Ki put ïa ka shyngwiang ryngkat ka sharati da ki sur bynnud katba ki khorus pat ki dang rwai kynud da ki sur pangnud*).

Khorus:

Ka nam ka burom jong phi Syiem kynrad
Junom kan ïai sah ha pateng kan ïai rah,
Ka Latympang Chadap bad Miat Rynsut Pala
Jingieit ba nylla ba la paw da shisha
Ka Pung Syiem kan khana bad Pyntha Latuba!
U maw niam jait Chadap bad u Mo-Le-tno

Ba ka kñia Ryngkew kan ïai neh kumto
Wat u Lum Sehlama ruh u don ka khana
Ba ka Syiem Latympang ka la jop ha ka thong
Ban sah ha ka nam ba hok ïeng rasong
(*Ki kynud suki jai*)
Syiem Latympang to ïai im junom
Syiem Latympang to ïai im junom!

Ki Par Jingtip:

Bareh, Denzille. (Compiler) *U Mawpun Jingtip.* 1956-57.

Laloo, S. S. *Ka Syiem Latympang*, Shillong 1989.

Sungoh, Heibormi. *U Kunok Vol. I.* Future Creations, Shillong. 2002.

Sungoh, Heibormi. *U Kunok Vol. II.* Future Creations, Shillong. 2005.

Ki Informant

U Patsha Dkhar - Na Wyrto
U Dabiang Suchaing - Na Wyrto
U Nicholas Dkhar - Na Wyrto
U Rolace Saïo - Na Changpung
U Heibormi Sungoh - Na Changpung
Fr. I. Warpakma - Na Mynso

Ki Maw Masi Ba La Pynpait Ha Pynthor Latuba

Ka Pynthor Latuba

ISBN-978-81-904740-4-7 Price: Rs. 80.00